

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

bakalářské prezenční studium
2009 – 2012

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Michaela Mertová

Západočeské lázně jako destinace cestovního ruchu

Praha 2012

Vedoucí bakalářské práce: Doc. PhDr. Václav Horčíčka Ph.D.

JAN AMOS KOMENSKÝ UNIVERSITY PRAGUE

Bachelor Full-Time Studies
2009 - 2012

BACHELOR THESIS

Michaela Mertová

Title

West Bohemian Spas as a Tourist Destination

Prague 2012

**The bachelor thesis work supervisor: Doc. PhDr. Václav
Horčíčka Ph.D.**

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V..... dne

Jméno autorky

Poděkování

Chtěla bych poděkovat Doc. PhDr. Václavu Horčíčkovi Ph.D., za cenné připomínky a odborné rady, kterými přispěl k vypracování této bakalářské práce. Dále děkuji pracovníkovi Krajského úřadu v Karlových Varech z odboru kultury, památkové péče, lázeňství a cestovního ruchu panu magistru Tomáši Šretrovi za poskytnutí informací a odborných publikací pro vypracování bakalářské práce.

Anotace

Bakalářská práce analyzuje lázeňství západních Čech, především Karlových Varů a Mariánských Lázní. Zabývá se jejich minulostí, současnou situací a vizemi do budoucna. Rozebírá lázeňské procedury, přírodní léčivé prameny, lázeňské služby, příspěvky pojišťoven na léčbu a srovnává lázně západočeského trojúhelníku. Na závěr je popsána perspektiva rozvoje kraje z hlediska vlivu na cestovní ruch.

Klíčové pojmy

balneologie, lázeňství, lázně, léčebné procedury, lázeňský návštěvník, přírodní léčivé prameny, pacient, wellness, Západočeský lázeňský trojúhelník, zdraví, Karlovy Vary, Mariánské Lázně, Františkovy Lázně

Annotation

The bachelor thesis describes bathing in the Western Bohemian region, particularly Karlovy Vary and Mariánské Lázně. It deals with past, present situation and visions for the future of this spa region. This bachelor thesis analyzes the spa treatments, natural curative springs and spa services. Furthermore, the analysis addresses insurance treatment contributions and compares spas in the West Bohemian spa triangle. Finally, the perspective of regional development in terms of impact on tourism is described.

Key words

balneology, bathing, spa treatments, spa visitor, patient, natural curative springs, wellness, West Bohemia spa triangle, health, Karlovy Vary, Mariánské Lázně, Františkovy Lázně

OBSAH

ÚVOD.....	8
1. Historie lázeňství na Karlovarsku a Mariánskolázeňsku.....	10
1.1. Historie Karlovarska.....	10
1.2. Historie Mariánskolázeňska.....	12
2. Lázeňství a léčené metody v lázeňském trojúhelníku.....	16
2.1. Základní vymezení lázeňství	16
2.2. Přírodní léčivé vody	17
2.3. Lázeňský návštěvník	19
2.4. Služby lázeňského cestovního ruchu	21
2.5. Indikační zaměření přírodních léčivých lázní v západních Čechách.....	23
2.6. Lázeňství v Mariánských Lázních	24
2.7. Lázeňství v Karlových Varech.....	26
2.8. Lázeňství ve Františkových Lázních.....	28
3. Srovnání lázeňských měst z pohledu CR	30
3.1. Poptávka CR v Karlovarském kraji.....	30
3.2. Potřeby lázeňských hostů	32
Karlovy Vary – kulturní a společenské vyžití	32
Františkovy Lázně - kulturní a společenské vyžití.....	34
Mariánské Lázně a kulturní, společenské a rekreační vyžití	35
3.3. Nabízené služby lázeňských měst pro výběr pobytu	36
3.4. Ubytovací zařízení v západočeském trojúhelníku	38
3.5. Gastronomie v západočeském trojúhelníku.....	41
3.6. Konkurenční lázeňské destinace	42
4. Perspektiva rozvoje Západočeských lázní	44
4.1. Podpora a propagace cestovního ruchu v Západočeských lázních	44
4.2. Formy a organizace lázeňského pobytu v České republice.....	46
4.3. Význam UNESCO pro perspektivu rozvoje západních Čech	49
4.4. Cyklostezky v Karlovarském kraji.....	52
ZÁVĚR.....	55
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	57
ELEKTRONICKÁ MÉDIA A WEBOVÉ STRÁNKY	58
SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ.....	63
SEZNAM PŘÍLOH	64

ÚVOD

Tématem této bakalářské práce jsou Západočeské lázně jako destinace cestovního ruchu, rozkládající se při hranicích s Bavorskem a Saskem.

Česká republika je považována za světovou lázeňskou velmoc. Nejvýznamnější lázně se vyskytují zejména v oblasti západních Čech, kde se nachází mimořádné bohatství minerálních a léčivých vod. Počet minerálních pramenů vedl ke vzniku lázeňství a založení věhlasných lázeňských míst Karlových Varů, Mariánských Lázní a Františkových Lázní. Množství výskytu léčivých minerálních pramenů nemá ve světě obdoby. Minerální prameny jsou neobyčejné i svým chemickým složením, fyziologickými a terapeutickými účinky. Západní Čechy jsou jedinečné jak po stránce balneologické, tak po stránce památkové. Bohatá naleziště cínu, stříbra a dalších kovů v Krušných horách a ve Slavkovském lese přispěla ke vzniku hornických měst jako je Jáchymov a Horní Slavkov, která lákají návštěvníky a zvyšují tak atraktivitu západních Čech.

Lázeňství je nedílnou součástí cestovního ruchu. Lidé navštěvují lázně za léčebným účelem, prevencí před chorobami ale i za účelem relaxace a odpočinku. Dochází k využití léčebných účinků pramenů a ve volném čase je lázeňství společenskou záležitostí. Návštěvníci se seznámí s historií měst a památkami regionu. Lázeňství jako forma cestovního ruchu, která přispívá k rozvoji měst a regionů, zároveň přináší díky lázeňským hostům a turistům místa na pracovním trhu. Do ekonomické složky lázeňství přispívá právě svou návštěvností.

Cílem práce je analýza vývoje měst Karlových Varů a Mariánských Lázní se zaměřením na problematiku lázeňství a komparaci s jejich vzájemnou konkurencí. Přiblížení perspektivy rozvoje západních Čech v oblasti cestovního ruchu s lázeňstvím a připravované projekty do budoucnosti v závislosti se zařazením Západočeského lázeňského trojúhelníku na Seznam světového dědictví Unesco. Pro práci s textem jsou využity potřebné informace

získané z literatury a elektronických zdrojů zaměřujících se na lázeňství v Karlovarském kraji.

K získání statistických dat došlo k využití informací z Českého statistického úřadu, České centrály cestovního ruchu – CzechTourism, Ústavu zdravotnických informací, statistik České republiky a Informačních portálů měst z Karlovarského kraje. Téma západních Čech je obsaženo v rozsáhlé literatuře, proto za nejvýznamnější informační zdroj považuji knižní zdroj více autorů. Mezi klíčovou literaturu patří knihy Karlovy Vary a Karlovarsko od Stanislava Burachoviče a Skvosty lázní od Vladimíra Soukupa a Petra Davida.

Ze stránek Českého statistického úřadu byla čerpána data o návštěvnosti a počtu přenocování v Karlovarském kraji. K vytvoření grafů a tabulek pro srovnání lázeňských měst z hlediska poptávky, návštěvnosti a potenciálu kraje jsou využity především internetová data Českého statistického úřadu od roku 2004 a využít je také turistický portál Karlovarského kraje. V rámci porovnání cen ubytovacích zařízení v západočeském trojúhelníku přispěla data portálů poskytujících cenové informace.

Závěr práce je věnován zařazení Západočeského trojúhelníku na Seznam světového dědictví UNESCO, příspěvkům pojišťoven na lázeňskou léčbu a rozvoji cyklostezek v Karlovarském kraji. K zpracování témat perspektivy rozvoje v kraji bylo využito interních podkladů a knižní literatury z Karlovarského krajského úřadu.

1. Historie lázeňství na Karlovarsku a Mariánskolázeňsku

1.1. Historie Karlovarska

Karlovy Vary jako město lázní a léčivých pramenů jsou celosvětově známé. Lázeňské město se nachází na soutoku řek Teplá a Ohře v nadmořské výšce 376 metrů. Kolem města se rozkládají tři pohoří, jimiž jsou Krušné hory, Doupovské hory a Slavkovský les.¹

Podle pověsti se o založení Karlových Varů zasloužil český král a římský císař Karel IV., který kolem roku 1350 podnikl lov na jelena, při němž objevil karlovarské prameny. Výskyt člověka v okolí Karlových Varů je mnohem staršího data, a to střední doby kamenné. Historie města začíná dne 14. srpna 1370, kdy Karel IV. udělil lázním práva královského města. Lázeňská léčba se skládala až do 1. třetiny 16. století výhradně z koupelí. Léčba s využitím pitné kúry byla prosazena až lékařem Václavem Payerem, který vydal o karlovarské léčbě knihu v Lipsku. Mezi další šířitele pitné kúry patřili po roce 1600 lékaři Michael Reudenius a Johann Stephan Strobelberger. V 17. století se začala využívat pitná kúra více než koupele a kolem roku 1750 se pilo denně 50 – 70 koflíků vody.²

Město zažilo několik postižení katastrofálními živelnými pohromami. Roku 1582 byly Karlovy Vary postiženy povodní, roku 1604 a 1759 požárem. Během třicetileté války ve městě řádila vojska, nemoci a hlad. Vliv války se projevil i v poklesu lázeňských návštěvníků a místní občané se museli začít věnovat mimo lázeňství jiným zdrojům obživy. Tak došlo k růstu typických karlovarských řemesel – cínařství, puškařství, jehlářství a nožířství.³

V 17. století stoupla návštěvnost lázní a přijížděli do nich příslušníci saského, ruského a polského dvora, dále město navštívil také ruský car Petr

¹ SOUKUP, Vladimír a Petr DAVID. *Skvosty lázní*. Praha: Euromedia Group, k. s. - Knižní klub, 2005, 207s. ISBN 80-242-1524-1.

² BURACHOVIČ, Stanislav. *Karlovy Vary: Nejslavnější české lázně*. Praha: Knihcentrum, s.r.o., 1998, s. 11-17. ISBN 80-86054-32-2.

³ BURACHOVIČ, Stanislav. *Karlovarsko*. Praha: DEBORA, s.r.o., 1994, s. 31. ISBN 80-85923-03-3.

Veliký a stalo se oblibou Habsburků. Roku 1759 byla zavedena lázeňská taxa, která představovala zisk pro rozvoj lázeňství a stavby městských objektů.⁴

Byly postaveny Mlýnské lázně, Vřidelní sál, divadlo, Poštovní dvůr, kolonáda Nového pramene a zveleben byl také Český a Saský sál, z kterých vznikl Grandhotel Pupp. Karlovarské lázně jsou známé tím, že je navštívilo mnoho známých osobností a dodnes je navštěvují. Na přelomu 18. a 19. století město navštívil J. W. Goethe, Friedrich Schiller, Theodor Körner, Ludwig van Beethoven a Nikolo Paganini. Nastala také modernizace karlovarské balneologie doktorem Davidem Becherem, který zavedl řadu nových léčebných metod jako pití vody přímo u pramenů, vycházky v přírodě, výrobu a vývoz vřidelní soli, z jehož výtěžku prodeje bylo postaveno roku 1788 nové kamenné divadlo. David Becher také stanovil kombinaci pitné a koupelové kúry. Během 19. století způsob léčby dále rozvinuli lékaři Jean de Carro, Rudolf Mannl a Eduard Hlawaczek.⁵ Došlo k výstavbě Mlýnské kolonády, Vřidelní kolonády, Lázní III., nového divadla a Cisařských lázní. Stavební činnost byla završena stavbou hotelu Imperial v roce 1912.⁶

Kolem roku 1900 začíná docházet k celoročnímu využití lázní. Největší návštěvnost mělo město před 1. světovou válkou. V roce 1911 se v Karlových Varech léčilo 70 935 pacientů. Příliv lázeňských hostů překazila jak 1. světová válka, tak později i 2. světová válka. Ty způsobily hospodářský úpadek města a tím i krizi zásobování potravin, velkou nezaměstnanost a bankroty firem.⁷ Během 2. světové války došlo k omezení provozu lázní a některá zařízení byla přeměněna na lazarety. Z Karlových Varů se po roce 1945 stalo opět významné lázeňské centrum.⁸

⁴ SOUKUP, Vladimír a Petr DAVID. *Skvosty lázní*. Praha: Euromedia Group, k. s. - Knižní klub, 2005, s. 6-7. ISBN 80-242-1524-1.

⁵ BURACHOVIČ, Stanislav. *Karlovy Vary: Nejslavnější české lázně*. Praha: Knihcentrum, s.r.o., 1998, s. 18-19. ISBN 80-86054-32-2.

⁶ BURACHOVIČ, Stanislav. *Karlovarsko*. Praha: DEBORA, s.r.o., 1994, s. 33. ISBN 80-85923-03-3.

⁷ BURACHOVIČ, Stanislav. *Karlovy Vary: Nejslavnější české lázně*. Praha: Knihcentrum, s.r.o., 1998, s. 19. ISBN 80-86054-32-2.

⁸ SOUKUP, Vladimír a Petr DAVID. *Skvosty lázní*. Praha: Euromedia Group, k. s. - Knižní klub, 2005, s. 16-17. ISBN 80-242-1524-1.

Po roce 1948 došlo k zestátnění lázeňské léčby. Do roku 1948 stejně jako v době předválečné lázně navštěvovali samoplátci a roku 1947 vznikly Státní Lázně. Veškerá lázeňská zařízení včetně sanatorií, hotelů a penzionů byla převzata národním podnikem československé lázně a zřídla, který byl vytvořen v roce 1948. V posledních 50 letech Češi usilovali o udržení a rozkvět světových lázní Karlovy Vary. K privatizaci lázeňských zařízení a obnově svobodného tržního hospodářství došlo v roce 1989. Počátkem roku 1990 se dostaly k nástupu akciové společnosti a soukromí majitelé. Začala vznikat samostatná lázeňská zařízení, sanatoria, lázeňské hotely a společnosti ve formě akciových společností, společností s ručením omezeným. Karlovy Vary převzaly do správy celý svůj historický majetek (kolonády, balneoprovozy – jako jsou Lázně I, Lázně III, Lázně V a přírodní léčivé zdroje). Došlo k vytvoření dvou příspěvkových organizací města - Správy léčivých zdrojů a kolonád a Lázeňského zdravotnického zařízení. K zpříjemnění lázeňského prostředí napomáhají další příspěvkové organizace města: Správa lázeňských parků, Lázeňské lesy.⁹

Dnes mají Karlovy Vary ve svém znaku stříbrného lva na třech stříbrných vlnách, připomínajícího historii města, kterou v půli 14. století započal český král a římský císař Karel IV.¹⁰

1.2. Historie Mariánskolázeňska

Mariánské Lázně patří k nejmladším lázním, ač jejich prameny a léčivé účinky byly využívány obyvateli už od 13. století. Území, na kterém se dnes Mariánské Lázně nacházejí, patřilo premonstrátskému klášteru v Teplé. Roku 1528 král Ferdinand I. napsal dopis opatovi kláštera v Teplé ohledně slaného pramene na jejich pozemcích. V českých zemích bylo soli nedostatek a sůl byla dovážena zdaleka. Ferdinand I. nařídil poslat vzorek vody do Vídně, kde bylo

⁹ AUGUSTIN, Milan. et al. *Karlovy Vary: Světové lázně*. Karlovy Vary: promenáda v.o.s., 2001, s. 11-12. ISBN 80-86092-22-4.

¹⁰ BURACHOVIČ, Stanislav. *Karlovarsko*. Praha: DEBORA, s.r.o., 1994, s. 33. ISBN 80-85923-03-3.

zjištěno, že voda neobsahuje sůl kuchyňskou, ale projímavou, která byla později nazývána Glauberova sůl. Ferdinand I. o sůl projímavou neměl zájem, přesto se dodnes tento pramen nazývá Ferdinandův. Klášterníci byly jiného názoru než král a začali vodu i sůl z ní odpařenou používat k léčení zažívacích a pohybových nemocí.¹¹

V 17. století lékař dr. J. Horník posílal pacienty na léčení právě k těmto pramenům. Klášter začal svou pramenitou vodu na koupele v 18. století prodávat v sudech. Začala se prodávat také odpařená sůl z vody, která byla nazývána „Sal teplensis“. Prameny získávaly postupně své názvy například pramen Křížový, který byl pojmenován podle postaveného dřevěného kříže. Mariin pramen získal název podle obrázku Panny Marie, který visel na blízkém stromě. Podle opata Ambrože byl pojmenován Ambrožův pramen. Lidé přicházeli k pramenům pro jejich léčivé účinky, ač bylo území bažinaté a nedostupné. Roku 1779 navštívil údolí s prameny lékař tepelského kláštera dr. Josef Nehr, který nechal roku 1789 postavit větší stavbu a kapličku. U Mariina pramene byla roku 1791 postavena dřevěná bouda, která měla čtyři kabiny na koupání. Bouda byla nazývána „Lázně“ a sídlila u Mariánského pramene, proto později místo získalo svůj název „Mariánské Lázně“.¹²

Opat kláštera v Teplé Karel Kašpar Reitenberger se zasloužil o rozvoj lázní a byl to právě on, kdo přišel s myšlenkou založit lázně. Mariánské Lázně byly prohlášeny 6. listopadu 1818 za veřejné lázeňské místo. Lázeňští návštěvníci se počítali na stovky. Opat Reitenberger nechal vybudovat pitné pavilony nad minerálními prameny. Zasloužil se také o terénní úpravy s budováním cest, parků.¹³

Klášter byl po napoleonských válkách ve finanční tísní a byl nucen šetřit. Opat Reitenberger byl pronásledován opozicí a nařčen z utápění majetku kláštera a budování pochybných lázní. Opat byl nucen vzdát se vedení kláštera

¹¹ KUČERA, Jaroslav a Marie HOMOLOVÁ. *Západočeské lázně*. 1. vyd. Praha: Beta-Dobrovský, 2006, s. 110-111. ISBN 80-7306-263-1.

¹² WAGNER, Jaroslav a Karel KIBIC. *Krajem západočeských lázní*. 1. vyd. Praha: Orbis, 1974, s. 154-156

¹³ KUČERA, Jaroslav a Marie HOMOLOVÁ. *Západočeské lázně*. 1. vyd. Praha: Beta-Dobrovský, 2006, s. 110-111. ISBN 80-7306-263-1.

a odešel do exilu. Svůj život dožil ve vzdálených Tyrolích. Jeho 100. výročí narození bylo oslaveno postavením pomníku v Mariánských Lázních. Doktor Nehr je označen „medicínským otcem“ Mariánských Lázní. Opat Reitenberger má na svém pomníku napsáno „fundator urbis“ – zakladatel města.¹⁴

Jako první Mariánské Lázně od 19. století používaly slatinné zábaly a koupele. Roku 1903 byl založen v Mariánských Lázních první balneologický ústav v České republice. V období válek byla prosperita lázní přerušena a došlo až k postupné stavební stagnaci. Léčba pacientů nepřestala a nadále se léčily nemoci ledvin, močových cest a pohybového ústrojí. Za 2. Světové války byla dokonce přestěhována nemocnice z Berlína právě do Mariánských Lázní a město bylo přeplněné uprchlíky.¹⁵

Po roce 1948 byl přerušen poválečný rozvoj lázní politickými změnami. Roku 1960 přešly lázně a rekreace na celoroční provoz. Jelikož začaly vznikat odborářské rekreace, navštívilo lázně ročně přes 200 000 vícedenních hostů a množství pasantů překročilo přes 1,5 miliónu. S vysokou návštěvností začaly vznikat nové pracovní příležitosti. Pro pracovníky se zajišťovalo ubytování a služby. Na základě vytvoření podmínek pro pracovníky v lázeňství vznikla sídliště Nové Úšovice (v 60. letech), Panská Pole (v 70. letech), Vora (1983), Třešňovka. Byly postaveny městské teplárny, nové vodárny, tramvaje v městě byly nahrazeny trolejbusy, proběhla elektrifikace železniční trati Plzeň – Cheb. Pro rozšíření dopravy vzniklo v roce 1972 civilní letiště ve Sklářích, které bylo ovšem roku 1980 znovu uzavřeno.¹⁶

Po roce 1989 došlo ke zrušení odborářské rekreace ROH. Tím se změnila celková klientela Mariánských Lázní. Vzdálenost hraničního německého přechodu Broumov – Mähring je 20 km a tak došlo k návštěvám vzniklých

¹⁴ ŠVANDRLÍK, Richard. *Mariánské Lázně krok za krokem & Klášter Teplá*. 1. vyd. Karlovy Vary: Promenáda v.o.s., 1996, s. 4-6

¹⁵ KUČERA, Jaroslav a Marie HOMOLOVÁ. *Západočeské lázně*. 1. vyd. Praha: Beta-Dobrovský, 2006, 205 s. ISBN 80-7306-263-1.

¹⁶ ŠVANDRLÍK, Richard. *Mariánské Lázně krok za krokem & Klášter Teplá*. 1. vyd. Karlovy Vary: Promenáda v.o.s., 1996, s. 4-6

z velké zvědavosti německých turistů. Dnes mají Mariánské Lázně kolem 16 000 obyvatel ale počet hostů je nižší než v předchozích letech.¹⁷

¹⁷ ŠVANDRLÍK, Richard. Mariánské Lázně úvodem. In: *Hamelika: Historie Mariánských Lázní a okolí* [online]. 27. února 2012 [cit. 2012-03-01]. Dostupné z: <http://www.hamelika.cz/uvod.htm>

2. Lázeňství a léčebné metody v lázeňském trojúhelníku

Již před 150 lety se stal Západočeský lázeňský trojúhelník Mariánské Lázně, Karlovy Vary a Františkovy Lázně světáckým středem Evropy, kterému konkuroval jen švýcarský Svatý Mořic. Lázně navštěvovali nejbohatší lidé z celé Evropy i ze zámoří. Léčit se přijeli císaři a carové, králové, šejkové, umělci a bohatnoucí měšťané. Léčivá voda se však dostala i k těm chudším, pro které byl lázeňský pobyt finančně nedostupný, a voda jim byla dovezena. Nejchudší vrstva obyvatelstva si vodu mohla kdykoliv nabrat z léčivých pramenů. Karlovarský kraj se stal častým cílem návštěvníků z celého světa.¹⁸

2.1. Základní vymezení lázeňství

V České republice je lázeňství upraveno za pomoci Lázeňského zákona č. 164/2001 Sb. o přírodních léčivých zdrojích, zdrojích přírodních minerálních vod, přírodních léčebných lázních a lázeňských místech a o změně některých souvisejících zákonů.¹⁹

Přírodní léčebné lázně

Přírodní léčebné lázně jsou souhrnem zařízení využívaných pro účel lázeňské péče s využitím především přírodních léčivých zdrojů, příznivých klimatických podmínek nebo jich obou současně.

Hlavním předpokladem pro provoz lázní jsou důležité přírodní léčivé zdroje nebo příznivé klimatické podmínky, které slouží jako ukazatel základního dělení na lázně s přírodními léčivými zdroji a na lázně klimatické. To ovšem nejsou jediné činitele, které se v lázních uplatňují. Lázeňská péče v České republice je významná svou komplexností zabezpečující různá

¹⁸ JANOŮŠKOVÁ, Jaroslava. *Lázeňský trojúhelník*. Praha: GeoBohemia, s.r.o., 2012. České regiony, s. 4. ISBN 978-80-254-1054-8.

¹⁹ *Portál veřejné správy České republiky* [online]. [cit. 2012-11-03]. Dostupné z: http://portal.gov.cz/wps/portal/_s.155/701/.cmd/ad/.c/313/.ce/10821/.p/8411/_s.155/701?PC_8411_number1=164&PC_8411_l=164/2001&PC_8411_ps=10#10821

zařízení pro vodoléčbu, elektroléčbu a světloléčbu, zařízení pro léčebný tělocvik, kulturní a sovětová zařízení, zařízení pro poskytování vhodných doplňkových služeb nemocným, pomocná zařízení. To vše vytváří nedílnou a neméně významnou součást přírodních léčebných lázní.²⁰

2.2. Přírodní léčivé vody

V přírodních západočeských léčebných lázních se hosté setkají s využitím léčivé vody, která se používá ve formě koupelí, pitné kúry, inhalací nebo výplachů. Léčebná voda se člení:

a) Minerální vody

Za minerální vody jsou považovány vody, které obsahují větší množství rozpuštěných minerálů různého složení a koncentrace (např. arzen, jod, železo) a často i vysoký podíl rozpuštěných plynů (CO₂).

b) Termální vody

Již naši předkové využívali termální vody, které nazývali Teplíce. Tím se zasloužili o vznik názvů u dalších dvou lázeňských měst – Teplíc (v severních Čechách) a Teplíc nad Bečvou. Karlovy Vary získaly svůj název podle někdejších Varných lázní.²¹

Za termální vody nazývané termy se považují všechny podzemní vody, které mají teplotu vyšší než 20°C. Mezi něž patří kterékoli další typy minerálních vod (prosté, radioaktivní, uhličitě, sirné). V Karlových Varech je nejznámější a nejteplejší terma, obsahující pramen Vřídlo.

²⁰ CHOVANEC, Josef. *Československé přírodní léčebné lázně a přírodní léčivé zdroje*. Praha: Vydavatelství obchodu, s. 9. 1966

²¹ JANOŠKA, Martin. *Minerální prameny v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. 1. vyd. Praha: Academia, 2011, s. 26. ISBN 978-80-200-1615-7.

Obrázek 1: Vřídlo

Zdroj: Dostupné z: <http://karlovarsky-kraj.cz/karlovy-vary.html>

Terma Vřídlo dosahuje nejvyšší teploty v Českém masivu (73°C) s obsahem CO₂ - 400mg/l. Vřídlo vystřikuje do výše až 14 m. Ve formě fontány se nachází ve Vřídelní kolonádě, dokončené roku 1977. Pro veřejnost je možnost odběru z pěti pramenných váz Vřídla vyvěrajícího v původní i ochlazené teplotě. Vřídlo je označováno „pulsujícím srdcem Karlových Varů“, z důvodu závislosti všeho co Karlovy Vary dělá lázněmi. Slouží také jako zásobárna termální vody pro lázeňské domy a zároveň je dodavatelem základní suroviny pro výrobu vřídelní soli. Vřídlo bylo také zdrojem oxidu uhličitého pro plynové koupele. Všechny Karlovarské prameny jsou závislé právě na Vřídle.²²

Vynikající preventivní i léčebné účinky karlovarských pramenů jsou známé celá staletí. Odborné posudky prokázaly účinnost léčby u funkčních i orgánových poruch žaludku, jater, žlučníku, slinivky břišní i střev. Kvalita trávicích pochodů se zlepšuje po účinných pitné léčby a dodává přívod energeticky bohatých látek z potravy. U pacientů dochází ke zvyšování a vstřebávání potřebných vitamínů, enzymů a minerálů. Pitná léčba působí

²² JANOŠKA, Martin. *Minerální prameny v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. 1 vyd. Praha: Academia, 2011, s. 168. ISBN 978-80-200-1615-7.

pozitivně u základních procesů látkové výměny. Je uplatňována zejména při léčbě cukrovky, otlylosti, dny a u vysokého cholesterolu v krvi. Veškeré toxické látky v těle jsou při pitné léčbě rozpuštěny a jsou lépe vylučovány stolicí, močí, potem i dechem. V konečné fázi působí léčba příznivě na regeneraci organismu a pro zvýšení imunity.²³

2.3. Lázeňský návštěvník

Lidé navštěvují lázně především za relaxačním účelem, poznáním nebo vytvořením nových přátel. Ve značné míře jsou lázně cílem léčebným, prevencí či rehabilitací. Stále více lidí vyhledává možnost lázeňství a wellness. Tyto dva termíny se od sebe liší dobou pobytu v lázeňské destinaci. Lázeňský návštěvník a turista využívají v navštíveném místě jiné časové omezení. Zatímco lázeňský návštěvník na doporučení lékaře využívá délku pobytu v trvání 3 týdnů v navštívené destinaci, turista volí individuálnější a podstatně kratší variantu.

V lázeňské oblasti tedy dochází jak ke krátkodobému cestovnímu ruchu, který je charakterizován pobytem do čtyř dnů mimo trvalé bydliště (nejvýše tři přenocování), tak k dlouhodobému cestovnímu ruchu, kterým je předpokládán cestovní pobyt delší než čtyři dny mimo trvalé bydliště, nikoliv však delší než šest měsíců v domácím cestovním ruchu a jeden rok v mezinárodním cestovním ruchu.²⁴

Lázeňští turisté stále častěji využívají formu moderních programů lázeňství. Za lázeňskou léčbou jezdí i mladí lidé. V dnešní uspěchané době je důležité odpočinout si a nabrat síl. Z tohoto důvodu se místo dlouhého pobytu v lázních naskytla možnost už i pro mladé lidi a právě k tomu jsou určeny programy wellness. Jedná se o proces zkrácené lázeňské léčby ve formě

²³ AUGUSTIN, Milan. et al. *Karlovy Vary: Světové lázně*. Karlovy Vary: promenáda v.o.s., 2001, s. 18. ISBN 80-86092-22-4.

²⁴ PETRŮ, Zdenka. *Základy ekonomiky cestovního ruchu*. 2., upravené vydání. Praha: IDEA SERVIS, 2007, s. 33. ISBN 978-80-85970-55-5.

prodloužených víkendů, které již nepředepisuje lékař. Wellness je obecně používaný pojem, který znamená:

„• *Stav, při kterém se cítíme dobře, v pohodě, vyrovnaně, harmonicky.*

• *Cesta (postupy, metody, principy), která nás k hledanému stavu vede.*

• *Filozofie, která vytyčuje cestu a záměr a dává smysl tomuto stavu.*

• *Označení struktury, zařízení či provozu, kde je realizován program s touto filozofií.*

• *Program, technika, metoda, procedura, menu, které navozují tento stav, činnosti působící příjemně, zdravě a pozitivně na naši entitu, na jednotu těla, mysli, duše a energie.*

• *Prostor pohody, krásy, klidu a míru.*²⁵

V západních Čechách je možné absolvovat wellness a beauty program nebo týdenní kompletní balíček. Záleží na výběru a volbě návštěvníka. Jsou nabízeny wellness programy jako např. – krásná pleť, pryč s celulitidou, relaxace, regenerace, hydratace a aromaterapie.²⁶

Léčebné pobyty jsou úplně, nebo přinejmenším z části hrazeny pojišťovnou. Wellness si host hradí plně sám a patří k čím dál více vyhledávaným způsobům trávené dovolené.

Trend několika posledních let se ubíral také směrem k rozvoji tzv. lázeňské turistiky zaměřující se na zkrácené pobyty – týden, minivíkend. Pobyt je určen pro různé sociální skupiny (manažeři, ženy podnikatelky, senioři,...) se stále se rozšiřující nabídkou programů – např. antistresový manažerský

²⁵ CATHALA, Hana. *Wellness: od vnějšího pohybu k vnitřnímu klidu*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2007, s. 19. ISBN 978-80-247-2323-5.

²⁶ *Lázeňská léčba a wellness* [online]. Karlovy Vary [cit. 2011-16-12]. Dostupné z: <http://www.karlovyvary.cz/cz/lazenska-lecba-wellness>

program, FIT program, regenerační, zeštíhlovací, kosmetický a seniorský program.²⁷

Léčebné pobyty absolvují především starší, nemocní občané. S wellness návštěvníky je situace jiná. Zde se jedná o mladší občany, kteří zastávají v práci důležité funkce, zvláště ty manažerské. Lázně navštíví za účelem relaxace a odpočinku.

Lázeňský host se vyznačuje také svými vedlejšími aktivitami. Jelikož se jedná spíše o starší občany, jsou aktivity ve volném čase zohledněné a přiměřené jejich zdravotnímu stavu. V západočeských lázních se jedná o procházky po okolí chráněného krajinného komplexu Slavkovského lesa. Hosté v Karlových Varech využívají také možnost lanové dráhy a pohled na krajinu z vyhlídky Diana, neodmyslitelnou součástí poznání je návštěva muzea Jana Bechera s ochutnávkou bylinného likéru nebo poslech symfonických orchestrů a další kulturně-společenské akce. Ze sportů je na výběr golf jelikož Západní Čechy disponují několika golfovými hřišti, jako jsou Royal Golf Club Mariánské Lázně, Golf Resort Karlovy Vary, Astoria Golf Club Cihelny, Golf Club Františkovy Lázně nebo Golf Club Sokolov.²⁸ V Karlových Varech je také možnost návštěvy druhé nejstarší dostihové dráhy v České republice. V západních Čechách je v poslední době také velmi rozšířený sport nordic walking jelikož se lázeňští hosté nacházejí v úpatí Krušných hor a nedaleko nich jsou rozsáhlé lesy. Pro účastníky wellness dochází k využití tenisu, cyklistiky a v zimních měsících lyžování a připravené běžecké tratě v Krušných horách.

2.4. Služby lázeňského cestovního ruchu

Během pobytu v lázních návštěvník využívá hned několika služeb, které jsou pro jeho pobyt nezbytné. Zároveň lázeňské služby přispívají k dalšímu

²⁷ SEIFERTOVÁ. *Marketing v lázeňském cestovním ruchu*. 1. vyd. Praha: VŠ CRHL + Jindřich Kraus - PRAGOLINE, 2003. s. 15. ISBN 80-86592-00-6.

²⁸ *Golf Pass 2010: Průvodce po golfových hřištích západních Čech* [online]. [cit. 2012-20-02]. Dostupné z: <http://www.golf-pass.cz/>

ekonomickému rozvoji destinace. Návštěvníkům jsou poskytnuty služby základní a doplňkové. Mezi základní služby patří:

- **zdravotně-léčebné**

Obsahují vstupní vyšetření pacienta, zprávy od ošetřujícího lékaře, průběžné kontroly a závěrečnou prohlídku. Pro pacienta je sestaven individuální léčebný program.

- **ubytovací**

Lázeňští hosté využívají po dobu svého pobytu ubytovací zařízení, jako jsou lázeňské domy, lázeňská klinika, lázeňské sanatorium, hotely, penziony a ubytování v soukromí. Hotel i lázeňský dům musí vyhovovat příslušným hygienickým normám a personál musí mít odpovídající vzdělání.²⁹

- **stravovací služby** – během pobytu v lázních mají pacienti rozdílnou stravu, každý má jinak specifickou dietu. Dochází ke stravování režimovému přímo v lázeňských domech nebo k nerežimovému stravování. Pacienti využívají také doplňková stravovací zařízení, jimiž jsou kavárny, restaurace, bary.

- **kulturní, společenské a sportovní** – pro lázeňské hosty jsou připraveny doprovodné programy přímo v lázeňském hotelu. Jedná se o zábavné večery, koncerty, divadla, taneční večery, společenské hry atd. K tradičním lázeňským sportům patří tenis, golf, plavání, turistika, lyžování. **Pro lázeňský cestovní ruch jsou typické doplňkové služby, mezi které patří:**

- peněžní a směnárenské služby, bankomat, pošta
- obchodní služby a prodej zboží poskytované lázeňskými zařízeními (prodej pohlednic, suvenýrů, podávání informací)

²⁹ DROBNÁ, Daniela a Eva MORÁVKOVÁ. *Cestovní ruch: pro střední školy a pro veřejnost*. Praha: Fortuna, 2004. s. 121-122. ISBN 80-7168-901-7.

- kadeřnictví, kosmetika, manikúra, pedikúra, optika
- služby místní dopravy
- prádelna a čistírna
- lázeňské zahradnictví³⁰

2.5. Indikační zaměření přírodních léčivých lázní v západních Čechách

Lázeňské procedury předepisuje odborný lékař – balneolog, který sestaví pro klienta individuální zdravotní program podle jeho aktuálních zdravotních potřeb. Jen některé z procedur lze zakoupit i bez lékařského předpisu. Nabídka zdravotních, kulturních, sportovních, vzdělávacích programů vede k novodobému naplnění antického ideálu – k dokonalé duševní a tělesné harmonii.³¹

Lázeňský lékař také určí na základě vyšetření množství vody, dobu a výběr pramene. Pak teprve začíná docházet k léčbě pacienta. **V průběhu lázeňské léčby prochází pacient několika fázemi. Jsou to:**

- Vstupní fáze neboli adaptace (1. až 10. den).
- Fáze vlastní léčby (2. a 3. týden).
- Sestupná fáze – konec 3. týdne, eventuálně 4. týden.

³⁰ DROBNÁ, Daniela a Eva MORÁVKOVÁ. *Cestovní ruch: pro střední školy a pro veřejnost*. Praha: Fortuna, 2004. s. 121-122. ISBN 80-7168-901-7.

³¹ TURISTICKÝ PORTÁL KARLOVARSKÉHO KRAJE. *Lázeňská péče* [online]. [cit. 2012-10-02]. Dostupné z: <http://cestovani.kr-karlovarsky.cz/cz/pronavstevniky/Lazenstvi/lazenstviafazenskamista/Stranky/Lazenskeapece.aspx>

Posouzení výchozí situace je základem, na kterém lze pak vypracovat individuální léčebný plán, zahrnující vhodné léčebné faktory.³²

2.6. Lázeňství v Mariánských Lázních

Tradiční léčbou v Mariánských Lázních jsou nemoci ledvin a močových cest, nemoci pohybového ústrojí, dýchacích cest, léčba otylosti. Delší dobu probíhala i léčba chorob srdečně-cévních, kožní a nervové nemoci. Doporučeny jsou rekondiční pobyty. Lázeňská léčba se skládá z koupelí v minerálních vodách, programového pití léčivých vod, masáží, inhalací, slatinných zábalů, plynových injekcí, tělesných cvičení, dietního stravovacího režimu a akupunktury. Neméně důležité jsou vycházky do rozsáhlého lesa a čisté ovzduší, obohacené kyslíkem a silicemi smrkových lesů.³³

V Mariánských Lázních se léčí pacienti s onemocněním:

- nemoci pohybového ústrojí (bolesti zad, páteře a velkých kloubů, kloubní náhrady)
- léčba ledvin a močových cest (chronické záněty močových cest, stavy po operaci ledvin a močových cest, stav po transplantaci ledvin)
- nemoci dýchacího ústrojí (chronické záněty, průduškové astma, alergické rýmy, stavy po operacích dolních cest dýchacích)
- poruchy látkové výměny a žláz s vnitřní sekrecí (obezita, dna, zácpa, cukrovka)
- gynekologická onemocnění (stavy po operacích, zánětlivá onemocnění)

³² *Průvodce lázeňského hosta* [online]. [cit. 2012-03-04]. Dostupné z: http://www.imperial-group.cz/administrace/soubory_ke_stazeni/1266998662_cz_pruvodce_hosta_cj.pdf

³³ ŠVANDRLÍK, Richard. *Mariánské Lázně krok za krokem & Klášter Teplá*. 1. vydání. Karlovy Vary: Promenáda v.o.s., 1996, s. 4-6

- onkologická onemocnění (rehabilitace pacientů po ukončené onkologické léčbě)
- poruchy močového ústrojí u dětí (stavy po operacích močových cest a ledvin, chronické záněty ledvin a močových cest)
- gynekologické nemoci u dětí (po operaci slepého střeva, gynekologické záněty)
- vedlejší diagnózy (choroby srdeční, choroby dolních končetin, poruchy potence)³⁴

Mezi základní léčebné metody v Mariánských Lázních patří: Pítí léčivé minerální vody, koupele, tepelné procedury – zábaly, plynová terapie - plynové obálky a plynové injekce, masáže, vodoléčba, fyziatrie, léčebná tělesná výchova, ostatní procedury (vakuum kompresní terapie, oxygenoterapie).³⁵

³⁴ TURISTICKÝ PORTÁL KARLOVARSKÉHO KRAJE. *Indikace k lázeňské péči* [online]. [cit. 2012-19-02]. Dostupné z: <http://cestovani.kr-karlovarsky.cz/cz/pronavstevniky/Lazenstvi/lazenstviafazenskamista/MarianskeLazne/Stranky/Indikaceklazenskepeci.aspx>

³⁵ TURISTICKÝ PORTÁL KARLOVARSKÉHO KRAJE. *Základní léčebné procedury a zdravotní výkony v Mariánských Lázních* [online]. [cit. 2012-19-02]. Dostupné z: <http://cestovani.kr-karlovarsky.cz/cz/pronavstevniky/Lazenstvi/lazenstviafazenskamista/MarianskeLazne/Stranky/Zakladnilecebnepro>

Tab. 1 : Mariánskolázeňské prameny³⁶

Mariánskolázeňské prameny, využívané k lázeňským procedurám.		
Alfa	Ferdinand III a, b, c, d	Marie VII
Ambrož I, II, III	Ferdinand IV	Nová Marie
Antoníček	Ferdinand VI Excelsior	Putz
Antoníček mladý	Ferdinand VII	Rudolf V
Albín	Ferdinand VIII	Rudolf VI
Beta	Gama	Rudolf starý
Delta	Karolína	Schirner
Delta-drén	Křížový III	Sonda II
Farská kyselka	Křížový IV	Sonda IV
Ferdinand I	Lesní	Sonda V
Ferdinand II	Marie I-IV	Ústřední I
Ústřední II		

Zdroj: Autorka

2.7. Lázeňství v Karlových Varech

Karlovarská lázeňská léčba byla původně léčbou koupelovou. Někteří pacienti se museli koupat 10 i více hodin denně. Německy byla tato metoda nazývána „Hautfresser“ („požírač kůže“), jejím účelem bylo bolestivé rozpraskání pokožky a následné vyplavení nemoci z těla. Pitná léčba se u Vřídla prosadila až v 16. století lékařem Václavem Payerem. Po roce 1620 docházelo k preferenci pitné kúry, která se využívá i dnes.³⁷

Karlovarské minerální prameny mají specifické účinky, a proto se zde léčí pacienti různých onemocnění. Mezi nemoci léčené v Karlových Varech patří zejména onemocnění:

³⁶ *Soupis minerálních pramenů* [online]. ©2011, [cit. 2012-03-01]. Dostupné z: <http://www.marianskelazne.cz/cs/soupis-mineralnich-pramenu/>

³⁷ BURACHOVIČ, Stanislav. *Karlovy Vary: Nejslavnější české lázně*. Praha: Knihcentrum, s.r.o., 1998, s. 15. ISBN 80-86054-32-2.

- onemocnění zažívacího ústrojí (nemoci parodontu, jícnu, žaludku a dvanácterníku, nemoci střev, jater, žlučníku a žlučnickových cest, nemoci slinivky břišní)
- poruchy látkové výměny (cukrovka, diabetes, dna, poruchy metabolismu tuků, nadváha)
- poruchy pohybového ústrojí
- léčení onkologických onemocnění (léčba onkologických pacientů po ukončení léčby, bez známek recidivy)

Karlovarská léčba s využitím teplých léčivých pramenů je rozšířena do celého světa. Přesný počet pramenů není znám, ale v okolí Karlových Varů je přibližně 100 pramenů s rozdílnou vydatností, z nichž některé jsou využívány k pitné kúře. Základní složení všech minerálních vod je stejné, odlišné jsou rozdílnou teplotou a jiným obsahem kyslíčnicku uhličitého.³⁸ Karlovarské prameny stejného chemického složení obsahují celkovou mineralizací 6,45 gramu rozpuštěných látek na jeden litr vody. Jedná se o proplyněnou termální vodu hlubinného původu, zastoupenou zejména sodíkem, hydrouhličitany, sírany a chlórem. Obsahuje také řadu vzácných stopových prvků. Karlovarské prameny se od sebe liší hlavně teplotou. Prameny chladnější jsou známé svými lehce projímavými účinky, prameny teplejší tlumí a zpomalují vylučování žluče i žaludečních šťáv.³⁹

Oblíbeným rčením dříve bylo, že v Karlových Varech je třináctým pramenem Becherovka, která je považována za slavný bylinný likér, typický místní produkt. Roku 1998 se stal přístupným pramen Štěpánka a nahradil tak Becherovku jakožto třináctý pramen. Mezi přírodní léčivé zdroje využívané k léčbě je příjemné klima, vřidelní plyn, rašelina, slatina a nejhlavnější termální voda. Ročně Karlovy Vary navštíví 70 000 lázeňských hostů (plus další

³⁸ AUGUSTIN, Milan. et al. *Karlovy Vary: Světové lázně*. Karlovy Vary: promenáda v.o.s., 2001, s. 19. ISBN 80-86092-22-4.

³⁹VYLITA, Břetislav. *Karlovarské prameny včera a dnes*. 1. vyd. Plzeň: Západočeské nakladatelství, 1984, s. 9-10

statisíce turistů a na dva miliony krátkodobých návštěvníků), přijíždějících léčit si choroby zažívacího ústrojí, pohybového aparátu, poruchy výměny látkové aj.⁴⁰

Tab. 2 : Karlovarské prameny⁴¹

Karlovarské prameny		
Hadí 30°C	Kníže Václav I 65°C	Karla IV. 64°C
Sadový 47,4°C	Kníže Václav II 58°C	Zámecký dolní 55°C
Svoboda 60°C	Mlýnský 56°C	Zámecký horní 50°C
Skalní 53°C	Rusalka 60°C	Vřídlo 72°C
Libuše 62°C	Tržní 62°C	

Zdroj: Autorka

2.8. Lázeňství ve Františkových Lázních

Jako léčivý zdroj se používá místní sirnoželezitá slatina, užívaná ve formě slatinných koupelí i poševních tamponů. Dalším přírodním léčivým zdrojem je minerální voda, užívaná pro svůj vysoký obsah oxidu uhličitého. Léčivý plyn (téměř čistý oxid uhličitý s velmi malou příměsí jiných plynů) z vývěru pramene Marie, je používán jednak ve formě společných suchých plynových koupelí nebo individuálních gynekologických koupelí.⁴² **Mezi hlavní léčené nemoci patří:**

- onkologické nemoci – po ukončení onkologické léčby.
- nemoci oběhového ústrojí – srdeční choroby, vysoký krevní tlak, onemocnění cév, stavy po operacích oběhového ústrojí.

⁴⁰ SOUKUP, Vladimír a Petr DAVID. *Skvosty lázní*. Praha: Euromedia Group, k. s. - Knižní klub, 2005, 207s. ISBN 80-242-1524-1.

⁴¹ *Lázeňství a prameny* [online]. [cit. 2012-05-01]. Dostupné z: <http://www.karlovyvary.cz/cz/lazenstvi-prameny>

⁴² MACH, Vladimír. Františkovy Lázně. *Zdravotnické noviny* [online]. © 2007-2011 [cit. 2012-28-02]. Dostupné z: <http://www.zdn.cz/clanek/priloha-lekarske-listy/frantiskovy-lazne-155700>

- nemoci pohybového ústrojí – bolesti zad, kloubů, šlach, artrózy
- gynekologická onemocnění – léčba po operacích

Využívané léčebné metody: Uhličité koupele, plynové uhličité koupele, plynové injekce, slatinné koupele a zábaly, perličková koupel, vířivá koupel, vodoléčba, masáže (klasické, reflexní, podvodní), léčebná tělesná výchova, elektroterapie včetně magnetoterapie.⁴³

Tab. 3 : Františkolázeňské prameny⁴⁴

Františkolázeňské prameny		
Adler	Glauber III	Palliaridi
Cartellieri	Glauber IV	Sluneční – H 12
Císařský	Luční	Solný
ČKD II	Luisin	Stanislav
Erika – E I	Marian – D 14	Štěpánka
Františkův pramen	Natálie	Železnatý
Pramen Glauber I	Nový kostelní	Žofie
Pramen Glauber II	Nový	

Zdroj: Autorka

⁴³BROŽ, Karel, Eva DOUCHOVÁ, Jana HORVÁTHOVÁ a Marian MACKOVIČ. *Františkovy Lázně*. Františkovy Lázně: Město Františkovy Lázně, 2011, s. 39.

⁴⁴Tamtéž.

3. Srovnání lázeňských měst z pohledu CR

Západočeský lázeňský trojúhelník je nejvíce významný pro rozvoj cestovního ruchu v Karlovarském kraji. Lázně jsou významné jak po stránce balneologické tak i památkové. Skýtají mnoho významných památek, které společně s krajinou a dalšími atraktivitami tvoří hlavní faktor ovlivňující rozvoj cestovního ruchu a vliv na ekonomiku regionu. Cestovní ruch a lázeňství v Karlovarském kraji přispívá na hrubém domácím produktu cca 10 – 15%. Celkově se Karlovarský kraj snaží o zachování a využití památkového fondu lázeňského dědictví a udržení potenciálu krajiny pro její další rozvoj.⁴⁵

3.1. Poptávka CR v Karlovarském kraji

Jak je možné zjistit z vytvořeného grafu v příloze, Karlovarský kraj s 58% patří z hlediska lázeňského ubytování k nejnavštěvovanějším krajům v České republice. Hlavním důvodem návštěvy Karlovarského kraje je především lázeňství, které umožňuje využívat oblast prakticky celý rok a tím zvyšuje celoroční poptávku po lázních. Za lázeňskými účinky přijíždí také mnoho zahraničních návštěvníků, kteří svým pobytem přispívají k rozšíření lázní na celosvětové úrovni. Český statistický úřad poskytuje data o lázeňském ubytování od roku 2004 – 2010. Z grafu lze vyčíst poměr zahraničních návštěvníků, který převažuje nad návštěvníky tuzemskými. Tento poměr je zaznamenán nejen pro Karlovarský kraj ale pro celou Českou republiku.

Během existence města se za účinky lázeňských pramenů přijelo léčit více než 6 milionů pacientů z celého světa. Více jak polovina lázeňských hostů jsou návštěvníci z Německa, Ruska, USA, Izraele, Rakouska a Itálie. Zvýšená návštěvnost byla zaznamenána u zahraničních hostů, ze zemí jako je Izrael, Arabské země. V posledních letech vzrostl také zájem u návštěvníků z ostatních asijských zemí. Podle tabulky v příloze v západočeských lázních převažuje klientela z Ruska a Německa. Průměrná doba pobytu lázeňských

⁴⁵ ZEMAN, Lubomír, Karel KUČA a Věra KUČOVÁ. *Západočeský lázeňský trojúhelník: Západočeské lázně vybrané k nominaci na zápis do Seznamu světového dědictví UNESCO*. Karlovy Vary, 2008. s. 4. ISBN 978-80-87104-30-9.

návštěvníků se pohybuje od 11 – 13 dní. Návštěvníci z Německa a Ruska jsou typičtí pro karlovarský kraj. Důvodem je jistě i výhodná poloha západních Čech blízko hranic s Německem.

Z pohledu zahraničních turistů jsou Karlovy Vary významnou lázeňskou destinací. V prvním pololetí roku 2011 navštívilo město celkem 169 209 zahraničních návštěvníků. Karlovarsko je oblíbenou destinací ruský mluvící klientely, u které z 37%, převažuje výběr Karlových Varů. Z celkového počtu si toto město zvolí 77% návštěvníků z Ruska a 80% návštěvníků z Ukrajiny. Německá klientela volbu Karlových Varů preferuje z celkového počtu 15% účastí. Slabou stránkou poptávky o destinaci Karlovarského kraje je nízký zájem českých turistů. Domácí cestovní ruch v Karlovarském kraji nehraje významnou roli. Kraj má dostačující předpoklady přírodní, památkové a kulturní. Disponuje špičkovým lázeňstvím, zahraniční klientelou, kterou získává při kvalitně prováděných prezentací kraje na veletrzích cestovního ruchu a vyšší kvalitou ubytování. Tyto údaje do značné míry omezují či vyřazují českého turistu jako konečný segment cestovního ruchu a lázeňství v Karlovarském kraji.⁴⁶

Tab. 4 : Počet zahraničních hostů v Karlových Varech 1.pol. 2011 v lázeňských ubytovacích zařízeních.⁴⁷

pořadí	země	počet	přenocování	průměrná doba pobytu ve dnech	% ze zahraničních hostů
I.	Rusko	31 171	387 514	13,4	50 %
II.	Německo	11 722	88 968	8,6	18,8 %
III.	Ukrajina	3 238	38 217	12,8	5,2 %

Zdroj: Autorka

⁴⁶ ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI a KARLOVARSKÝ KRAJ. *Program rozvoje cestovního ruchu a lázeňství v Karlovarském kraji 2007-2013* [online]. [cit. 2012-15-01]. Dostupné z: <http://www.kr-karlovarsky.cz/NR/rdonlyres/C0F0394B-B6CB-419B-98B4-A320137961A2/0/PRCR20072013.pdf>

⁴⁷ INFOCENTRUM MĚSTA KARLOVY VARY. [online]. [cit. 2012-09-01]. Dostupné z: http://www.karlovyvary.cz/administrace/soubory_ke_stazeni/1316774687_cz_pocty_navstevniku_lazenskych_ubytovacich_zarizeni_v_kv_2011.pdf

3.2. Potřeby lázeňských hostů

Lázeňští hosté si vybírají svůj pobyt nejen podle základních služeb lázeňství, jako jsou služby zdravotně – léčebné, ubytovací a stravovací ale dávají důraz také na strávení svého volného času v navštívené destinaci. Během dne, kdy absolvují léčebné procesy, si najdou čas také na uspokojení svých společensko – kulturních potřeb. Výběr aktivit využívaných ve volném čase je přizpůsoben sezónnosti. Jelikož kulturní a společenský život je nedílnou součástí léčebného režimu, je tedy i nedílnou součástí při výběru lázeňského města v západních Čechách.

Karlovy Vary – kulturní a společenské vyžití

Při pobytu v Karlových Varech jakožto města, které je srdcem Evropy, může lázeňský host ve svém volném čase využít několika možností. Po procházce po kolonádě, ochutnávce lázeňských oplatek a likéru lze využít ve městě nacházející se divadlo, řadu galerií, kulturní centrum Amethyst, kasina, hvězdárnu. Pro sportovní vyžití byla vybudována nová sportovní hala a lázeňský návštěvník může využít také vyhlídkového letu nad Karlovými Vary a okolím. K atraktivním turistickým objektům patří hrad Loket, zámek Kynžvart a Bečov nad Teplou. Lanovka na rozhlednu Diana, při jejíž cestě je možné vystoupit na zastávce Jelení skok. Dále Vyhlídka Karla IV, Goethova vyhlídka, rozhledna Svatý Linhart. Jako symbol úspěšné rekatolizace města a jeho okolí (po roce 1620) je možnost rozhledu na celé město ze Tří křížů.⁴⁸

Nejzajímavější je pro návštěvníky bezesporu Mezinárodní filmový festival, který zvyšuje návštěvnost a přínos pro cestovní ruch města v letní sezóně. První filmový festival proběhl po druhé světové válce v Mariánských Lázních, ale netrvalo dlouho a festival byl přesídlen přímo do Karlových Varů. V šedesátých letech se festivalu účastnili i zahraniční hvězdy jako Henry Fonda a Claudia Cardinalová. Karlovarský filmový festival patřil k nejvýznamnějším přehlídkám filmové tvorby v Evropě. Byl ovšem nucen,

⁴⁸ INFOCENTRUM KARLOVY VARY. *Rozhledny a vyhlídky* [online]. [cit. 2012-01-02]. Dostupné z: <http://www.karlovyvary.cz/cz/rozhledny-vyhličky>

střídat se s moskevským festivalem z politických důvodů. Za doby normalizace do hotelu Pupp přijížděly významné osobnosti. Roku 1987 se stal centrem filmového dění hotel Thermal ve kterém se festival uskutečňuje dodnes. V Karlových Varech docházelo k oceňování snímků s tematikou socialistického tábora a zemí třetího světa.

Zvrat nastal po ukončení doby komunismu, největší změny ovšem nastaly po roce 1993 se vznikem Nadace Film – Festival Karlovy Vary. Jiří Bartoška a Eva Zaoralová – Hepnerová vytvořili tým, který za pomoci Chemapol Group, Philip Morris a dalších partnerů navrátil festival do Varů. Od roku 1993 se festival koná každoročně pouze v Karlových Varech a dochází ke stále se zvyšující návštěvnosti jak diváků, tak celebrit. Festival probíhá na celosvětové úrovni, v letech 1994 – 2011 přijeli na festival osobnosti jako Leonardo DiCaprio, Max von Sydow, Philippe Noiret, Whoopi Goldbergová, Gregory, Pierre Richard, Miloš Forman, Salma Hayek, Michael Douglas, Nastassja Kinski, Scarlett Johansson, John Malkovich a další světové hvězdy. Postupem času začalo přibývat i producentů, distributorů, představitelů prestižních festivalů a zahraničních médií. Dnes je z mezinárodního filmového festivalu prestižní společenská událost roku.⁴⁹

Další společenskou událostí, která navazuje na Mezinárodní filmový festival je Karlovarský symfonický orchestr, který byl založen Josefem Labickým roku 1835 pro lázeňské účely. O 40 let později syn Labického August proměnil orchestr a začal se hrát všestranný repertoár. V roce 1911 převzal orchestr Robert Manzer, který navázal styky i s R. Straussem. S orchestrem spoluúčinkovalo mnoho známých dirigentů a pěvců. V repertoáru orchestru jsou skladby jako Dvořákovy symfonie, Smetanova *Má vlast*, skladby Janáčkovy, Sukovy, Martinů a mnoha jiných. V programech se objevuje i populární hudba pro koncerty pod širým nebem, operní tvorba a většina proslulých instrumentálních koncertů. Karlovarský symfonický orchestr hraje v obsazení 50 – 70 členů. Dnes je ze symfonického orchestru

⁴⁹ BURACHOVIČ, Stanislav. *Karlovy Vary: Nejslavnější české lázně*. Praha: Knihcentrum, s.r.o., 1998, s. 71. ISBN 80-86054-32-2.

lázeňská tradice a každý rok se koná Dvořákův Karlovarský podzim, který byl inspirován vztahy Antonína Dvořáka ke Karlovým Varům.⁵⁰

Františkovy Lázně - kulturní a společenské vyžití

Kulturní nabídka ve Františkových Lázních je velice bohatá. Koná se každý rok slavnostní zahájení lázeňské sezóny, známé jsou rovněž Literární Františkovy Lázně a Lázeňské hudební léto. Speciální možností k využití volného času ve Františkových Lázních je svět vody a relaxace Aquaforum, patřící k hotelovému lázeňskému komplexu Pawlik ****. Služby Aquafora využijí převážně mladí lidé díky možnosti vodních atrakcí, tobogánů a skluzavek. Pro starší návštěvníky je možnost využití ve formě whirlpool a vodní jeskyně. Zpestřením pro návštěvníky může být propojení k venkovnímu bazénu s různými vzduchovými atrakcemi a tryskami.⁵¹

Pro lázeňské procházky, výlety a strávení volného času je nejvhodnější návštěva nejprobadanější a nejmladší skutečné sopky v Čechách s názvem Komorní Hůrka (503 m n.m.). Sopka se nachází 3 km od Františkových Lázní a její činnost byla ještě na počátku čtvrtohor asi před milionem let. J.W.Goethe společně se svým přítelem Kašparem ze Šternberka a švédským chemikem Berzelielem se zasloužili o její prozkoumání. Goethe chtěl prorazit chodbu do nitra kopce a zjistit, zda útvar souvisí s „nitrozemským ohněm“ či s usazením vodních roztoků. Vstupem do tzv Goethovy štoly je žulový portál s mříží. Roku 1993 bylo území vyhlášeno jako chráněné a dnes se rozkládá o rozloze 7,1 hektaru jako národní přírodní rezervace. Stejně jako další přírodní rezervace záhadného jména Soos o rozloze 221 hektarů 5 km severovýchodně od Františkových Lázní. Stejně jako Komorní hůrka tak i Soos je úkazem pozdní vulkanické činnosti, jejímž pozůstatkem jsou minerální prameny a vývěry oxidu uhličitého. Nazývají se mofety, nesprávně bahenní sopky –

⁵⁰ *Karlovarský symfonický orchestr* [online]. [cit. 2012-15-03]. Dostupné z: http://kso.kso.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=46&Itemid=50&lang=cs

⁵¹ *Aquaforum ve Františkových Lázních* [online]. [cit. 2012-24-02]. Dostupné z: <http://www.frantiskovylazne.cz/cs/aquaforum/>

malé krátery. K jejich vzniku dochází při prohlubování plynu na povrch a připomínají skutečné sopky. Místy se na nich objevují bílé povlaky krystalizované soli. V rašeliništi se objevují i malá jezírka. Národní přírodní rezervací vede naučná stezka, která je rájem nejen pro botaniky ale i veřejnost.⁵²

Mariánské Lázně a kulturní, společenské a rekreační vyžití

Mariánské Lázně se nacházejí v Chráněné krajinné oblasti Slavkovský les v nadmořské výšce 630m. V okolí lázní se nachází chráněná místa, přírodní památky a naučné stezky, které mohou lázeňští hosté využít formou procházek, cyklistiky nebo pro sport nordic walking. Mezi chráněná území patří Slavkovský les. Vznikl v roce 1974 a jeho rozloha je přes 600km². Les zahrnuje stejnojmennou vrchovinu s nejvyšším bodem Lesným (983 m) a okrajové části Doupovských hor, Chebské pánve a Tachovské brázdy. V širším území než je Chráněná krajinná oblast Slavkovský les, se hromadí voda pro oběh ve hloubkách až několika kilometrů, vyvěrající v Karlových Varech v podobě horkých pramenů. Na území CHKO Slavkovský les jsou maloplodá chráněná území - 2 národní přírodní rezervace, 3 národní přírodní památky, 10 přírodních rezervací, 12 přírodních památek. Po turistických cestách jsou přístupné například: Kladské rašeliny, Svatošské skály s údolím Ohře, Údolí Teplé a hadcový hřbet s Pluhovým borem a Křížky. V některých místech jsou vedeny naučné stezky: Kladská a rašeliniště Smraďoch s vysvětlujícími tabulemi v terénu, Doubí – Svatošské skály a Geologický park v Mariánských Lázních.⁵³

Mezi atraktivitu přitahující návštěvníky Mariánských Lázní patří Zpívající fontána, nacházející se ke konci novobarokní kolonády a byla vybudována v letech 1982 až 1986.

⁵² SOUKUP, Vladimír a Petr DAVID. *Skvosty lázní*. Praha: Euromedia Group, k. s. - Knižní klub, 2005, 207s. ISBN 80-242-1524-1.

⁵³ TURISTICKÝ PORTÁL KARLOVARSKÉHO KRAJE. *Přírodní rezervace CHKO* [online]. [cit. 2012-21-02]. Dostupné z: <http://cestovani.kr-karlovarsky.cz/cz/pronavstevniky/Priroda/Stranky/RezervaceCHKO.aspx>

Obrázek 2: Zpívající fontána

Zdroj: Dostupné z: <http://www.marianskelazne.cz/cs/fotogalerie/8-fontana/>

Poprvé se rozezněla 30. dubna 1986. Za tmy je fontána slavnostně osvětlena a kromě efektních vodních hříček hraje známé skladby. Prvním hudebním skladatelem pro fontánu byl Petr Hapka. Následovaly další skladby z díla F. Chopina, W.A. Mozarta, J.S. Bacha, Ch. Gounoda, B. Smetany, A. Dvořáka a dalších autorů. Fontánu si mohou lázeňští návštěvníci poslechnout od května do října. Každý den fontána začíná svůj program v 7 hodin a hraje každou lichou hodinu, ve 21 a 22 hodin dochází i k světelné barevné noční projekci. Zahájení Zpívající fontány začíná 30. dubna ve 21 hodin a končí 31. října ve 22 hodin.⁵⁴

3.3. Nabízené služby lázeňských měst pro výběr pobytu

Kromě nabídky léčebných procesů si host vybírá vhodné lázeňské místo, které poskytuje základní aspekty výběru destinace, jako jsou: cena pobytu, balíčky služeb – packing a programming, infrastruktura lázeňského místa, využití volného času, kvalita služeb.

⁵⁴ MARIÁNSKÉ LÁZNĚ. *Zpívající fontána* [online]. [cit. 2012-02-03]. Dostupné z: <http://www.marianskelazne.cz/cs/zpivajici-fontana/>

Cena patří mezi základní prvky marketingového mixu přinášející zisk. Výše příjmů lázní se odvíjí od cenové politiky. Při budování image lázní je důležité vnímání zákazníka a jeho pohledu na cenu a kvalitu služeb. V minulosti byla cena stanovena převážně podle cen konkurence nebo procentní přírůžkou. Spoléháním se na tyto metody může dojít k celkovému snížení přínosu, který poskytuje cenová politika v marketingové strategii. Cena by měla být využívána strategicky s cílem získání dlouhodobé konkurenční výhody ze strany lázní. Cena ovlivňuje všechna rozhodnutí spojená s oblastí nabídky a marketingu. Cena služeb v lázních přibližuje zákazníkovi kvalitu, která mu bude poskytnuta a odráží specifické vlastnosti služeb v lázních. Cena lázeňských pobytů se odvíjí od období sezónnosti. V období velké poptávky stoupá cena nahoru, v mimosezóně jde naopak dolů. Vše závisí na podpoře marketingových managerů, kteří mají za úkol nabídnout v období mimosezóny jiné atraktivní činnosti, aktivity, balíčkové programy apod.⁵⁵

Balíčkové programy tedy packing a programming jsou důležitou součástí pro získání klientely. V lázeňských destinacích je výhodné uplatnit nabídku vzájemně se doplňujících služeb, tzv. balíčky služeb, které jsou komplexní a obsahují hlavní služby požadované zákazníky. U balíčků služeb se stanoví souhrnná cena, která je většinou nižší než součet služeb jednotlivých. Programy by měly zaručit zvýšenou konzumaci nabízených lázeňských služeb a možnost zvolení určité alternativy pobytu v lázeňské destinaci – v odlišných ročních obdobích, při různém počasí a při rozdílných zájmech zákazníků. Cílem balíčků je zkoordinovat nabídku s poptávkou v poskytovaných službách za účelem zvýšení poptávky. Především balíčky slouží k prodeji volných lázeňských míst mimo hlavní sezónu a nabízejí tak pro zákazníky pobyt za zvýhodněnou cenu.⁵⁶

⁵⁵ SEIFERTOVÁ, Věra. *Marketing v lázeňském cestovním ruchu*. 1. vyd. Praha: VŠ CRHL + Jindřich Kraus - PRAGOLINE, 2003. s. 53. ISBN 80-86592-00-6.

⁵⁶ Tamtéž.

3.4. Ubytovací zařízení v západočeském trojúhelníku

V Západočeském lázeňském trojúhelníku je široký výběr ubytovacích zařízení. V níže vytvořených tabulkách je možnost porovnání cen hotelových komplexů využívaných k lázeňskému pobytu v Karlových Varech, Mariánských Lázních a Františkových Lázních. Údaje jsou uvedeny podle ceníku pro rok 2012. Cena je uvedena v Kč za osobu / noc. Uvedené lázeňské pobyty zahrnují plnou penzi v rámci komplexního lázeňského léčení.

Roku 1993 se Asociace hotelů a restaurací ČR stala členem konfederace HOTREC zastřešující hotely a restaurace na úrovni Evropské Unie. A právě HOTREC stanovil oficiální jednotnou klasifikaci ubytovacích zařízení:

- * Tourist
- ** Economy
- *** Standard
- **** First Class
- ***** Luxury⁵⁷

Tab. 5 : Hotely – Karlovy Vary⁵⁸

KARLOVY VARY	
NÁZEV HOTELU	OSOBA / NOC
Carlsbad Plaza *****	6 484 (Kč)
Grandhotel Pupp *****	7 750 (Kč)
Thermal *****	2 240 (Kč)
Imperial *****	1 968 (Kč)
Léčebný dům Mánes I. ***	1 450 (Kč)
Sanatorium Astória ***	1 380 (Kč)

Zdroj: Autorka

⁵⁷ *Oficiální jednotná klasifikace ubytovacích zařízení v České republice* [online]. 2010-2012 [cit. 2012-11-03].

⁵⁸ *Wellness hotely Západní Čechy* [online]. [cit. 2012-10-01]. Dostupné z: <http://lazne.relaxos.cz/-Hotely-zapadni-cechy-a60-6.cc3.51-cz.htm#ixzz1mvaxxQEg>

Tab. 6. Hotely – Mariánské Lázně⁵⁹

MARIÁNSKÉ LÁZNĚ	
NÁZEV HOTELU	OSOBA / NOC
Nové Lázně *****	2 860 (Kč)
Maria Spa Courtyard *****	2 660 (Kč)
Hvězda *****	2 480 (Kč)
Pacifik *****	2 260 (Kč)
Vltava – Berounka ***	1 610 (Kč)
Labe ***	1 590 (Kč)

Zdroj: Autorka

Tab. 7.: Hotely – Františkovy Lázně⁶⁰

FRANTIŠKOVY LÁZNĚ	
NÁZEV HOTELU	OSOBA / NOC
Imperial *****	2 080 (Kč)
Tři lilie *****	1 490 (Kč)
Pawlik *****	1 350 (Kč)
Léčebný dům Adler ***	1 130 (Kč)
Léčebný dům Belvedere ***	1 130 (Kč)
Goethe ***	1 100 (Kč)

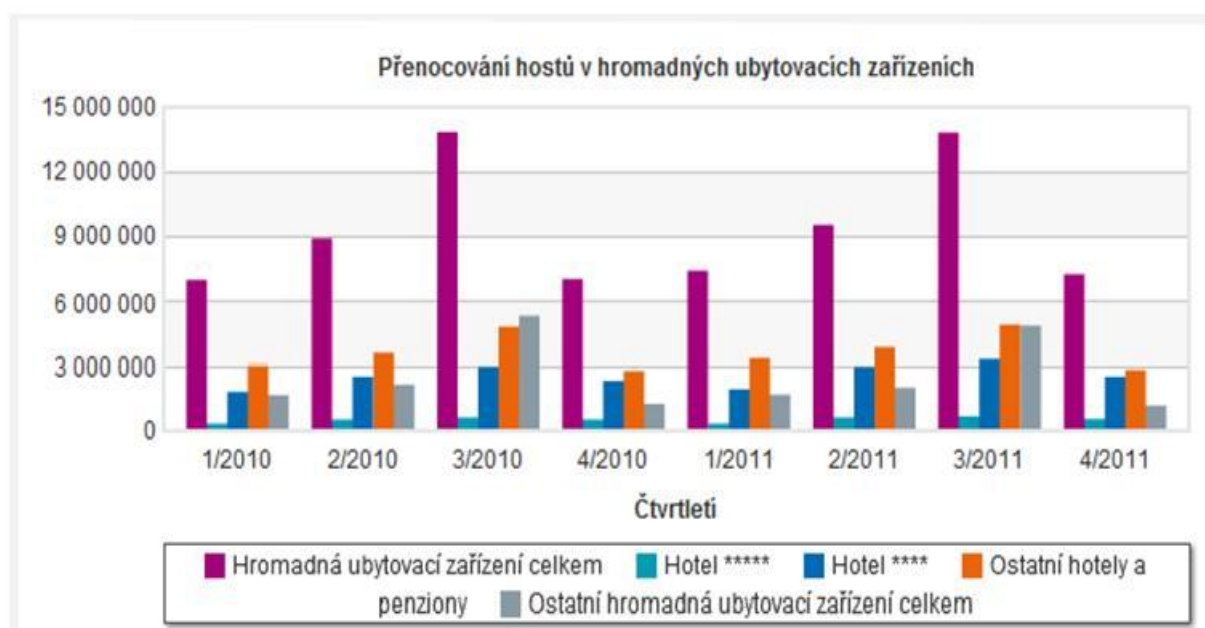
Zdroj: Autorka

Z hlediska kategorie a cenového rozdělení lázeňských léčebných pobytů v západočeském trojúhelníku si host může vybrat z několika ubytovacích zařízení. Na své si přijde i více náročná klientela. Pobyt je vypočítáván převážně individuálně podle požadavků klienta.

⁵⁹ *Wellness hotely Západní Čechy* [online]. [cit. 2012-10-01]. Dostupné z: <http://lazne.relaxos.cz/-Hotely-zapadni-cechy-a60-6.cc3.51-cz.htm#ixzz1mvaxxQEg>

⁶⁰ Tamtéž.

Graf 1 : Přenocování hostů v hromadných ubytovacích zařízeních.

Zdroj: http://www.kvary.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/cestovni_ruch

Jak je možné vidět z grafu, obsazenost hotelů v karlovarském kraji dosahuje vysokého počtu. Z průzkumů vyplývá, že ve výběru ubytovacího zařízení se návštěvníci řídí cenou ubytování a ta se odráží ve volbě kategorie ubytování. Průměrná doba pobytu návštěvníka v České republice je 3,1 noci, a právě nejdelší doba pobytu je v Karlovarském kraji (11-13 dní). Čemuž přispívá hlavně velký počet lázeňských pobytů. Průměrná cena za ubytování se pohybuje kolem 1 130 korun, což znamená pokles oproti roku předešlému. Největší obsazenost hotelů má po Praze (75%) právě Karlovarský kraj (72%). Z hlediska obsazenosti hotelů dochází k propadu. V roce 2012 bude zvýšen tlak na hotely. V roce 2011 se o 17% zvýšila obsazenost hotelů oproti roku 2009 a oproti roku 2010 o 9%. Rok 2012 by měl být přelomový v obsazenosti hotelů a budou řešeny až existenční problémy. Proto se budou muset hotely zaměřit na marketingovou a propagační stránku.⁶¹

⁶¹ BUSINESSINFO. *Praha a Karlovarský kraj patřily v říjnu mezi nejvyhledávanější turistické destinace* [online]. 29.11.2011 [cit. 2012-08-02]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/listopad-2011/praha-a-kv-kraj-nejvyhledavanejsi-rijen/1001959/62594/?rtc=2>

3.5. Gastronomie v západočeském trojúhelníku

Po stránce gastronomické si na své přijdou návštěvníci v Grandhotelu Pupp***** v Karlových Varech. Hotel zajišťuje přímo gastronomický zážitek v luxusní Grandrestaurant. K dostání je zážitkové menu, staročeské domácí speciality a mezinárodní kulinářské delikatesy. V Grandhotelu Pupp ***** de Luxe i v Grandhotelu Pupp ***** First Class čekají na turisty speciality z vyhlášené prvotřídní kuchyně, podávající se v osmi restauracích a barech. Významní lidé z celého světa už vědí, že v Grandhotelu Pupp pracuje asi jako jediná v České republice šéfkuchařka Vladka Příhodová. A právě i na ní se jezdí dívat turisté z celého světa a přesvědčit se o ženské nadvládě v proslulém hotelu.⁶²

Grandhotel Pupp se umístil také v žebříčku Maurerova výběru, který je v současné době jediný nezávislý průvodce nejlepšími a nejzajímavějšími restauracemi v České republice. Maurerův výběr nezávisle hodnotí jednotlivé restaurace v Praze a České republice, přináší lidem ověřené informace a zaručené typy. Grandhotel Pupp se umístil na 33. místě, hodnocena je jak kvalita jídla, tak i obsluha, interiér restauračního zařízení a cena jídla. V top 100 se z Karlovarského kraje umístila lépe pouze restaurace Promenáda, která zastává pozici 24. místa.⁶³

V Mariánských Lázních je podávána již tradičně bohatá gastronomická nabídka. Ve městě se nachází jedna z nejvíce vážených a vyhledávaných hotelových škol v České republice, která disponuje vysokým počtem vyškoleného personálu a samozřejmě i mírou nabízených služeb. Město nabízí spoustu preferovaných restaurací. Nabídkou je samozřejmě i oblastní kuchyně, za gastronomický zážitek je považována domácí delikatesa, kterou je úprava zvěřiny pocházející ze Slavkovského lesa.⁶⁴

⁶² E-VSUDYBYL[online]. 2009 [cit. 2012-18-02]. Dostupné z: <http://www.e-vsudybyl.cz/clanky/vladka-prihodova-sefkucharkou-grandhotelu-pupp-2410.html>

⁶³ MAURER, Pavel. *Maurerův výběr* [online]. [cit. 2012-03-03]. Dostupné z: <http://www.grandrestaurant.cz/top-100>

⁶⁴ *Zábava a gastronomie* [online]. [cit. 2012-16-02]. Dostupné z: http://www.marianske-lazne.info/cz/zabava_a_gastronomie

3.6. Konkurenční lázeňské destinace

Mimo Západočeský lázeňský trojúhelník jako jsou Karlovy Vary, Mariánské Lázně a Františkovy Lázně jsou v západních Čechách další lázeňská zařízení, která mohou pacienti využít a která představují určitou konkurenci. Jedná se o méně známé a atraktivní lázně, které nezaručují svou polohou blízkost centra lázeňského dění. Například Lázně Jáchymov, které jsou prvními radioaktivními lázněmi na světě založené roku 1906. Jáchymovské prameny vyvěrají v podzemí bývalého dolu Svornost.⁶⁵ Jejich výhodou může být poloha v blízkosti Krušných hor. Jsou rájem pro nadšence zimních sportů. V blízkosti se nacházejí lyžařské areály a běžecké tratě. V letní sezóně dochází k využití hor pro účely agroturistiky.

V roce 2010 bylo v lázních postaveno Aquacentrum Agricola, které využívají návštěvníci i pro účely wellness. V Jáchymově se nachází také muzeum s expozicí těžby stříbra a mincovnictví, numismatickými a mineralogickými sbírkami. Mezi léčebné metody patří: Radonové koupele, jejichž minimální účinný počet je 10 koupelí, maximálně 24 koupelí, absolvují se 6x týdně o teplotě 36 °C po dobu 20 minut s následným suchým zábalem, rehabilitace – léčebný tělocvik, fyzikální terapie, masáže, vodoléčba, akupunktura, diagnostické fyzikální, přístrojové a biochemické vyšetření. Speciální terapie – brachyradiumterapie (tzv. „jáchymovské krabičky“). Brachyradiumterapie je vhodná pro léčbu chronických bolestivých stavů pohybového aparátu, pokud nereagují na jiné typy analgetické léčby. Jedná se o využití proti bolestivého účinku ionizujícího záření gama, aplikovaného speciální metodou brachyradiumterapie lokálně na bolestivou strukturu. Cílem terapie je poskytnutí úlevy od bolestí.⁶⁶

Konkurencí mohou být také Lázně Kynžvart s klasicistním zámkem, který vlastnil rakouský kancléř Metternich. Které jsou jako dětská léčebna od

⁶⁵ *Léčivé zdroje* [online]. [cit. 2012-23-02]. Dostupné z: <http://www.laznejachymov.cz/lazenske-programy/lecive-zdroje/>

⁶⁶ LÉČEBNÉ LÁZNĚ JÁCHYMOV. *Čím léčíme* [online]. [cit. 2012-15-02]. Dostupné z: <http://www.laznejachymov.cz/o-laznich/cim-lecime/>

roku 1992 státní příspěvkovou organizací zřizovanou Ministerstvem zdravotnictví ČR. Lázně se nacházejí u Slavkovského lesa. Výsledky jejich léčby jsou založeny na vlivu podhorského klimatu a na pitné kúře železité kyselky Richardka. Mezi procedury a zdravotní výkony v Lázních Kynžvart patří: klimatická léčba, inhalační léčba s využitím minerálních vod, dechová rehabilitace a gymnastika, mechanoterapie – masáže, míčkování léčebná tělesná výchova, léčebná tělesná výchova v bazénu, jehož voda je ošetřována ozónem, vodoléčebné procedury - Hubardova koupel, Hauffeho lázeň, střídavé nožní koupele, skotské stříky, přísadové koupele, plynové uhličitě zábaly, slatinné zábaly, myofeedback, elektroterapie, magnetoterapie, termoterapie – sauna, diagnostické fyzikální, přístrojové a biochemické vyšetření.⁶⁷

⁶⁷ TURISTICKÝ PORTÁL KARLOVARSKÉHO KRAJE. *Lázně Kynžvart* [online]. [cit. 2012-18-02]. Dostupné z: <http://cestovani.kr-karlovarsky.cz/cz/pronavstevniky/Lazenstvi/lazenstviafazenskamista/LazneKynzvart/Stranky/default.aspx>

4. Perspektiva rozvoje Západočeských lázní

Rozvoj patří do nejdůležitější složky pro udržení cestovního ruchu. Z hlediska rozvoje jsou v Karlovarském kraji organizace a sdružení, která podporují a udržují fenomén cestovního ruchu. Kraj využívá i čerpání z evropských fondů a cestovní ruch v západních Čechách je podporován hned několika propagačními akcemi.

4.1. Podpora a propagace cestovního ruchu v Západočeských lázních

Pro rozšíření rozvoje v Karlovarském kraji přispívá sdružení Medispa založené v roce 2005, které působí na základě společné vůle významných subjektů činných v oboru lázeňství v Karlovarském kraji. Orientace sdružení je ochrana zachování kvality a pověsti lázeňské léčebné péče na území Karlovarského kraje a její další rozvoj. Sdružení Medispa poskytující příspěvkovou i komplexní lázeňskou péči si stanovilo vyjma kontroly kvality služeb poskytovaných v oboru lázeňství na území karlovarského kraje za svůj další cíl také propagaci těchto tradičně kvalitních služeb v ČR i v zahraničí. Sdružení Medispa zahrnuje databázi lázeňských společností zaručujících poskytování léčebných, ubytovacích a stravovacích služeb na vysoké profesionální úrovni.⁶⁸

Lázeňství ze strany odbornosti balneologů a pracovníků v oboru lázeňství společně s kvalitou poskytovaných lázeňských služeb v celém regionu podporují programy Kolegia karlovarských lázeňských lékařů (KKLL), které spolupracují s balneology z pěti lázeňských měst Karlovarského kraje. Přínosem pro kraj je spolupráce s 1. LF UK Praha a vznik Centra lázeňské medicíny v Mariánských lázních. Každoročně od roku 2006 se na podzim koná Karlovarský týden podporující rozvoj cestovního ruchu a přispívá k propagaci kraje. Realizátorem Karlovarského týdne je Agentura CzechTourism. Jedná se

⁶⁸ *Sdružení Medispa* [online]. 2008 [cit. 2012-28-02]. Dostupné z: <http://www.medispa.cz/cz/o-sdruzeni-medispa>

o spojení tradičního festivalu Tourfilm zabývajícího se tématem cestovního ruchu s Lázeňským festivalem a Lázeňskou konferencí. Projednává se lázeňství, cestovní ruch, jeho současný stav a perspektiva rozvoje v celoevropském měřítku.⁶⁹

Karlovarský kraj spolupracuje s CzechTourismem i ve spojitosti s lázeňským katalogem. Katalog Spa&Wellness obsahuje všechna lázeňská zařízení v české republice. U každého lázeňského místa je k nahlédnutí přehled přírodních léčivých zdrojů a lékařských indikací, program každoročních akcí a kontakt na místní infocentra, přehled lázeňských a wellness zařízení v daném místě. Katalog je k nahlédnutí i v internetové podobě a to ve čtyřech jazycích anglicky, německy, rusky a česky. Zapojení se do katalogu ve spolupráci s CzechTourismem přináší další rozšíření informací pro návštěvníky lázní.⁷⁰

Cestovní ruch, kulturu a lázeňství v Karlovarském kraji podporuje také Evropská unie ze svých dotací. Nejaktuálnější dotací Evropské unie pro Karlovarský kraj bude skoro milion eur, který kraj investuje do přeměny restaurace Svatý Linhart v karlovarských lázeňských lesích. Evropská unie zakazuje použít dotaci ke komerčním účelům. Nedoje tedy k opravě restaurace ale pouze k opravě samotné budovy. Pro využití dotace bude také vedle Svatého Linharta postaveno nové přírodní lanové centrum k jehož otevření by mělo dojít 1.6.2012. Tisíce eur získá Správa lázeňských parků pro lázeňské lesy, kde bude vybudována naučná dendrologická stezka. Její trasa povede od Smetanových sadů k letnímu kinu. Z dotace se pořídí letáky a informační tabule.⁷¹

⁶⁹ CZECHTOURISM. *Lázeňství* [online]. 2005-2012 [cit. 2012-25-02]. Dostupné z: <http://www.czechtourism.cz/mark-komunikace/lazenstvi-1/>

⁷⁰ CZECHTOURISM. *Lázeňský katalog* [online]. [cit. 2012-26-02]. Dostupné z: <http://www.owa.czechtourism.cz/lazenstvi/lazensky-katalog/>

⁷¹ PLECHATÁ, Jana. Z Unie přitečou do Varů miliony, upraví za ně okolí Svatého Linharta. *IDNES.CZ* [online]. 14. února 2012 [cit. 2012-19-02]. Dostupné z: http://vary.idnes.cz/z-unie-pritecou-do-kraje-miliony-upravi-za-ne-okoli-svateho-linharta-1g7-/vary-zpravy.aspx?c=A120214_103356_vary-zpravy_sou

K propagaci měst v západních Čechách přispívají i konané sportovní akce. Nejznámější propagační sportovní akcí je pohár ve sjezdu na divoké řece Kanoe Mattoni. Mezi další sportovní akce patří Mezinárodní parkurové závody v Karlových Varech, běžecký závod Karlův běh na Božím Daru ale také běžecký závod Ski sprint konaný přímo na karlovarské kolonádě.

Vliv na cestovní ruch v západočeských lázních má rozvoj infrastruktury. Výborná dopravní dostupnost s rozvinutou infrastrukturou, s mezinárodním letištěm, 1,5 hodiny od letiště Praha, 45 minut od německé dálniční sítě. V rozvoji je stále rychlostní silnice R6, která má propojit kraj s Prahou a Spolkovou republikou Německo. Zahraniční hosté zajisté ocení možnost dopravy s přistáním nejen na pražském letišti ale přímo na letišti v Karlových Varech. Kde byla v roce 2009 vybudována nová letištní hala, která velkou měrou přispěje k dalšímu rozvoji. Letiště vzniklo na základě rozvoje letectví a civilní letecké dopravy. Letecký provoz začal v provizorních podmínkách již 15. května 1931 na trati Praha – Mariánské Lázně – Karlovy Vary. Vlastníkem letiště je od roku 2004 Karlovarský kraj. Dnes se z letiště v Karlových Varech lítá na pravidelných linkách do zemí jako je St. Petersburg, Yekaterinburg, Moskva, Samara a Antalya, která je jako jediná charterová linka. V budoucnu letiště plánuje rozšíření svých linek i do dalších zemí jako je například Vídeň. Rozšíření letového plánu do dalších destinací přispěje k budoucímu rozvoji cestovního ruchu v západních Čechách.⁷²

4.2. Formy a organizace lázeňského pobytu v České republice

Před nástupem do lázni dochází ke konzultaci s lékařem, který rozhodne, zda je u pacienta možnost využít příspěvku pojišťovny. Z hlediska úhrady lázeňských služeb rozlišujeme formy úhrady pobytu lázeňských hostů.

⁷² *Letiště Karlovy Vary* [online]. 2012 [cit. 2012-02-03]. Dostupné z: <http://www.airport-k-vary.cz/cs/>

1) Komplexní lázeňská léčba (plná úhrada pojišťovnou)

Forma komplexní lázeňské péče je určena pro pacienty, kteří jsou pojištěni u některé zdravotní pojišťovny v České republice. Ošetřující lékař navrhne léčbu a podle diagnózy stanoví léčebnou destinaci. Dojde – li k schválení komplexní lázeňské péče, odešle se návrh lázeňskému zařízení a pacient je předvolán k nástupu na léčení. Doba lázeňského pobytu trvá 21 – 28 ošetrovacích dnů. U komplexní lázeňské léčby je pacient povinen uhradit lázeňský poplatek 60 Kč / den.

2) Příspěvková lázeňská léčba (částečná úhrada pojišťovnou)

Příspěvková lázeňská léčba je poskytována v případech, kdy nejsou splněny podmínky pro poskytnutí komplexní lázeňské péče, především při chronických onemocněních. Zdravotní pojišťovna uhradí standardní vyšetření a léčení. Dopravu, stravování a ubytování si platí sám pojištěnec. Podíl těchto pacientů na celkovém počtu pacientů v lázeňských léčebnách činí zhruba 7%. U příspěvkové lázeňské léčby pacient hradí regulační poplatek ve výši 30 Kč / den.⁷³

3) Samoplátecká lázeňská léčba

Je léčba, kterou si klient hradí sám, bez zaplacení či příspěvní pojišťovny. Pacient si hradí náklady na léčbu, stravování, ubytování a lázeňský poplatek. Délka pobytu pro samoplátce není časově omezena. Pobyt v lázních si klient zařizuje sám s pomocí cestovní kanceláře; agentury nebo za pomoci přímo lázeňského zařízení. U samoplátecké léčby hradí pacient regulační poplatek ve výši 15 Kč / den.

Jak je možné vyčíst z grafu v příloze, účastníci lázeňského pobytu využívají příspěvků pojišťoven pro komplexní či příspěvkovou lázeňskou léčbu. Jelikož lázeňský pobyt není levnou záležitostí a ne každý si může dovolit absolvovat plnou lázeňskou léčbu, tedy 21 – 28 dní, dochází ke

⁷³ Lázeňská péče a péče v zdravotních a odborných dětských léčebnách [online]. [cit. 2012-28-02]. Dostupné z: [http://archiv.vzp.cz/www.vzp.cz/cms/internet/cz/Klienti/Lazne/index.html#jaké poplatky](http://archiv.vzp.cz/www.vzp.cz/cms/internet/cz/Klienti/Lazne/index.html#jaké%20poplatky)

zkracování pobytů na 7 dní. V některých případech využívají lázeňští návštěvníci programu wellness ve formě prodloužených víkendů. Ministerstvo zdravotnictví provádí změny v zákonech a západočeské lázně se na ně musejí postupně připravovat.

Nový zákon o příspěvku pojišťoven na lázeňskou léčbu by měl vejít v platnost v polovině roku 2012, kdy začne platit celá řada úsporných změn. Jednou ze změn je výrazná změna indikačního seznamu jednotlivých diagnóz. Zatímco dnes lázeňský pacient získal se svojí nemocí příspěvek od pojišťovny, po stanovení nového zákona by se svým onemocněním do indikačního seznamu již nemusel spadat a nárok příspěvku na léčbu by již nemusel dostat. Příspěvky pacientům by se měly snížit ze tří miliard zhruba na polovinu. U pojišťoven došlo k zjištění, že došlo již letos za první pololetí k půlmiliardovému snížení. Podle ministerstva by stát měl ušetřit zhruba půl miliardy korun za rok.⁷⁴

Lázně připravují léčebné programy výhodné pro samoplátce a dochází tak k určitým slevám na lázeňský pobyt. V některých lázních jakou jsou např. Františkovy Lázně, dochází až k polovičním slevám. V lázních Jáchymov začínají nabízet formu kratších a intenzivnějších léčebných pobytů. Pobyty s příspěvkem od pojišťoven tvoří v Jáchymově zhruba 50 procent. Přišli by tak až o polovinu pojištěnců, a to znamená o čtvrtinu tržeb méně. Lázně proto připravily pro své návštěvníky na novou sezónu zkrácené desetidenní pobyty. I během kratšího pobytu by tak návštěvník měl stihnout kompletní radonovou léčbu. Aby byla léčba účinná, musí se absolvovat minimálně deset léčebných koupelí. Léčby budou nově poskytovány i o víkendu a tak se základní léčebný pobyt může stihnout s šestidenní dovolenou.⁷⁵

⁷⁴ JUŠKOVÁ, Kamila. Lázně bojují o klienty a lákají na slevy. *Lidové noviny* [online]. 21. října 2011 [cit. 2011-10-12]. Dostupné z: http://byznys.lidovky.cz/lazne-bojuji-o-klienty-a-lakaji-na-slevy-fcq-/firmy-trhy.asp?c=A111018_152013_firmy-trhy_ap

⁷⁵ Tamtéž.

Změnou zákona budou nuceny lázně poskytovat slevy a balíčkově výhodné programy. Zaměřit se budou muset spíše na zahraniční klientelu, u které žádné změny v léčbě nehrozí. Západočeské lázně navštěvuje především klientela z Německa, Ruska a arabských zemí, která nebude novým zákonem nijak ovlivněna. Bude muset nastat větší spolupráce s cestovními kanceláři a získávání klientely na internetu nebo veletrzích.

Z 65 procent navštěvují lázně pacienti zdravotních pojišťoven. Zaměření na samoplátce bude přinášet pouze snížené počty přenocování a tím i méně financí pro lázně. Pacient zdravotní pojišťovny stráví v lázních tři až čtyři týdny zatímco samoplátce se v lázních zdrží v průměru šest dní. Lázně přijdou změnou zákona o mnoho tuzemských pacientů, kteří si nebudou moci dovolit místo komplexně hrazeného pobytu zaplatit ani částečně hrazený pobyt. Důvodem odmítnutí částečně hrazeného pobytu pojišťovnou, jsou ceny pobytů, které se pohybují u 21denního pobytu zhruba kolem 11 tisíc korun. Další výhodou komplexně hrazeného pobytu je pracovní neschopnost pacienta. U částečně hrazené péče si pacient musí u zaměstnavatele zařídit dovolenou.⁷⁶

Význam lázeňství v západních Čechách je na vysoké úrovni. Zaměstnává mnoho lázeňských pracovníků, je finančním přínosem pro ekonomický trh. Z lázeňství profitují okolní restaurace, hotely, obchody, kulturní zařízení. Pokud by došlo k poklesu tuzemských pacientů, spoléhal by se kraj už pouze na zahraniční klientelu.⁷⁷

4.3. Význam UNESCO pro perspektivu rozvoje západních Čech

Česká republika má na Seznamu světového kulturního dědictví UNESCO šestnáct památek, z toho dvanáct hmotných a čtyři nehmotné. Pro zápis na seznam UNESCO může Česká republika nominovat každý rok pouze jeden

⁷⁶ PERKNEROVÁ, Kateřina. *Deník.cz* [online]. [cit. 2012-04-01]. Dostupné z: http://www.denik.cz/z_domova/prezident-lazenskeho-svazu-blaha-reforma-20110916.html

⁷⁷ BLÁHA, Eduard. [online]. [cit. 2012-03-04]. Dostupné z: <http://www.lecebne-lazne.cz/cs>

objekt. Od roku 2004 se o zápis uchází i trojice lázeňských měst v západních Čechách, která jsou nazývána jako „Západočeský lázeňský trojúhelník“.

Roku 2006 vydala tato města na základě Koncepte památkové péče v Karlovarském kraji návrh na zapsání měst Karlovy Vary, Mariánské Lázně a Františkovy Lázně na Seznam světového dědictví UNESCO. Návrh konceptu získal podporu Ministerstva kultury i Národního památkového ústavu. Západočeská města jsou významná z hlediska historického, urbanistického i architektonického. Byla prokázána jejich mimořádná koncentrace památkových hodnot a splnění podmínek pro nominaci na zápis. Výbor UNESCO upřednostňuje památkové rezervace, proto došlo o změnu právní ochrany Západočeského lázeňského trojúhelníku. Nařízením vlády České republiky č. 443/1992 Sb. se Františkovy Lázně staly městskou památkovou rezervací. Ministerstvo kultury za pomoci vyhlášky č. 476/1992 Sb. prohlásilo Karlovy Vary a Mariánské Lázně za městskou památkovou zónu.⁷⁸

„Nejcennější části Karlových Varů, Mariánských Lázní i Františkových Lázní jsou tedy chráněna formou památkových území. Územní ochrana takových celků je aplikována podle zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči (tzv. památkový zákon), v platném znění. Na základě památkového zákona jsou dlouhodobě veškeré stavebné záměry, opravy, úpravy a změny v chráněném území posuzovány odbornou organizací památkové péče a následně o nich rozhodují orgány státní správy. Právní rámec je tedy v obecné rovině garantován. Při posuzování jednotlivých akcí jsou sledovány zejména možné dopady na historickou hodnotu objektů a zdůrazňována potřeba maximální šetrnosti k autentickým konstrukcím a výtvarné výzdobě. Stejně pečlivě je však nutno sledovat i obraz těchto území jako celků. Právě hodnotová celistvost je objektivně největší předností všech tří měst.“⁷⁹

⁷⁸ ZEMAN, Lubomír. Západočeský lázeňský trojúhelník na cestě za světovým uznáním. *Karlovarské radniční listy* [online]. Karlovy Vary, 2008, XIII, č. 5 [cit. 2012-11-01]. Dostupné z: http://www.mmkv.cz/data/USR_096_DEFAULT/RL_08_Kveten_web.pdf

⁷⁹ ZEMAN, Lubomír, Karel KUČA a Věra KUČOVÁ. *Západočeský lázeňský trojúhelník: Západočeské lázně vybrané k nominaci na zápis do Seznamu světového dědictví UNESCO*. Karlovy Vary, 2008. s. 112. ISBN 978-80-87104-30-9.

Zapsáním třech západočeských měst může dojít k zvýšení atraktivity cestovního ruchu a finančnímu přínosu ze státních dotací. Po zapsání na Seznam UNESCO by došlo k celosvětové reklamě a navýšil by se tak počet nových turistů z celého světa a s nimi i ekonomická situace měst. Zápis by byl prospěšný pro obyvatele měst ale i pro místní podnikatele. O zapsání usilují také další lázně v České republice a těmi jsou moravské lázně Luhačovice, které se ovšem nemohou prezentovat evropskou historizující architekturou typickou pro 19. století jako lázně v západních Čechách.⁸⁰

V Karlových Varech dne 27. ledna 2012 zasedla pracovní skupina expertů, aby zahájili jednání o vstupu do UNESCO. K jednání se sešli experti a zástupci měst: Baden-Baden, Wiesbaden a Bad Kissingen (Německo), Spa (Belgie), Bath (Velká Británie) a Vichy (Francie). Na zasedání byl zmíněn další postup a odborná příprava v případě nominace. Do budoucna by se skupina měla scházet několikrát do roka a projednávat nominace lázeňských měst Evropy na zápis na Seznam světového dědictví UNESCO.⁸¹

Některé lokality, které jsou již zapsány na seznamu světového dědictví, obsahují lázeňské stavby nebo širší areály lázeňských staveb. Mezi lázně, které již na seznamu UNESCO zapsané jsou, patří lázně Bath (Velká Británie), anglické lázeňské město bylo zapsáno v roce 1987. Horký pramen nacházející se ve městě Bath používali již Keltové. Budapešť (Maďarsko) zapsané v roce 1987. Trevír (Německo) zapsán roku 1986, který obsahuje antické památky. Cáhý (Německo) roku 1978, kde se objevují památky doby Karla Velikého. Alhambra (Španělsko) jejíž královská rezidence byla zapsána roku 1984. Moenjodaro (Pakistán) a jeho ruiny města z 3. tisíciletí př. n. l. ležící v údolí řeky Indu. Na Seznamu světového dědictví jsou zapsána města, kde je zastoupeno lázeňství. Bath je ovšem jedinou lokalitou, která byla zapsáno přímo na základě lázeňství. U jiných lokalit nebylo lázeňství tím určujícím

⁸⁰ ZEMAN, Lubomír. Západočeský lázeňský trojúhelník na cestě za světovým uznáním. *Karlovarské radniční listy* [online]. Karlovy Vary, 2008, XIII, č. 5 [cit. 2012-11-01]. Dostupné z: http://www.mmkv.cz/data/USR_096_DEFAULT/RL_08_Kveten_web.pdf

⁸¹ *Experti zahájili v Karlových Varech jednání o vstupu do UNESCO* [online]. [cit. 2012-01-03]. Dostupné z: <http://www.mmkv.cz/index.asp?menu=1&record=20434>

faktorem pro zapsání. Lázeňská evropská města na Seznamu jsou nedostatečně zastoupena a tak by právě západočeský lázeňský trojúhelník mohl mít velkou šanci pro zapsání.⁸²

4.4. Cyklostezky v Karlovarském kraji

V Karlovarském kraji dochází k rozvoji nových cyklostezek, na jejichž základě město provozuje turistický portál věnovaný pouze cykloturistice (cykloportál). Cyklistika je spojována s využitím volného času, rekreací či cestovním ruchem. Kraj se snaží o strategický rozvoj cykloturistiky a cyklodopravy v Karlovarském kraji. Cyklistika se řadí k aktivitám, které u obyvatel a návštěvníků zaznamenávají rozvoj. Ať už se jedná o rekreační cykloturistiku nebo o přepravu osob na kratší vzdálenosti. Jedná se o aktivitu, která nepůsobí negativně na životní prostředí, je bezhlučná, má nulové emise a hlavně je finančně nenáročná. Projížďka na kole prospívá také pozitivně na zdravotní stav populace. Ve světě má cyklistika z hlediska dopravy a rekreace stoupající tendenci. Zdraví životní styl je tím hlavním faktorem k rozšíření cykloturistiky v celé České republice.⁸³

Karlovarský kraj je svou polohou blízky hranicím s Německem. Z hlediska vybudování nových cyklistických komunikací je spolupráce s Německem jistou finanční výhodou, která přispěje k zvýšení cestovního ruchu v podobě přílivu nových německých návštěvníků. Výstavbou cyklostezek začnou vznikat produkty cestovního ruchu pro cyklisty, jimiž jsou „cyklobalíčky“. Představují tak možnost zvýšení počtu turistů v regionu.

⁸² ZEMAN, Lubomír, Karel KUČA a Věra KUČOVÁ. *Západočeský lázeňský trojúhelník: Západočeské lázně vybrané k nominaci na zápis do Seznamu světového dědictví UNESCO*. Karlovy Vary, 2008. S. 117, 118. ISBN 978-80-87104-30-9.

⁸³ MARTÍNEK, Jaroslav a Miroslav LANDA. *Aktualizace Strategie rozvoje cykloturistiky a cyklodopravy v Karlovarském kraji* [online]. Duben 2010 [cit. 2012-07-01]. Dostupné z: <http://www.kr-karlovarsky.cz/NR/rdonlyres/AE4DFF39-A372-4579-A412-95127DB80B6D/0/StrategieCyklo2010.pdf>

Cyklotrasa podél řeky Ohře, nazývána páteřní cyklotrasou patří mezi hlavní projekt Karlových Varů. Jejím cílem je propojení Karlovarského kraje se soudními regiony – Bavorskem a Ústeckým krajem. Název páteřní cyklostezka získala, protože bude tzv. páteří pro další napojení cyklostezek.

Projekt byl schválený v roce 2006 Radou Karlovarského kraje. Pro vybudování cyklotrasy se zapojila města jako Karlovy Vary, Cheb, Sokolov, Kynšperk nad Ohří, Locket, Ostrov. Dále projekt podpořily organizace jako Povodí Ohře, Lesy České republiky, Pozemkový fond. Délka Cyklostezky Ohře by měla mít cca 110 km a v provozu pro cykloturisty by měla být dokončena do roku 2015. Dnes vede cyklostezka Ohře čtyřmi regiony:

6 (204)-1 Chebsko 24 km: Slapany (D) - Cheb - Mostov

6 (204)-2 Sokolovsko 28 km: Mostov - Sokolov - Locket

6 (204)-3 Karlovarsko 27 km: Locket - Karlovy Vary - Radošov

6 (204)-4 Ostrovsko 19 km: Radošov - Stráž - Lužný u Perštejna⁸⁴

Cílem cyklostezky je přiblížení přírodních památek a prostředí řeky Ohře. Cyklostezka bude procházet chráněnými územími, proto je důležité pohyb turistů orientovat po vytyčené trase a současně zajistit ochranu chráněného území. Výstavbou cyklostezky podél Ohře dojde k zpřístupnění malých obcí na trase. Trasy v obcích, kterými vedou a vznikají nové cyklostezky, přispějí k rozvoji venkova a budou vznikat další služby pro turisty, které zvýší finanční stránku cestovního ruchu. Budou vybudována občerstvení, ubytování, prodej zboží, upomínkových předmětů a zajištěna cyklodoprava.⁸⁵

Karlovarský kraj pro podporu cyklistiky jako složky cestovního ruchu přispívá na provoz cyklobusů, fungujících v letní sezóně na území

⁸⁴ CYKLOPORTÁL KARLOVARSKÉHO KRAJE. *Národní cyklotrasa č. 6 (204) po cyklostezce Ohře* [online]. [cit. 2012-26-02]. Dostupné z: http://www.kr-karlovarsky.cz/Cyklo/cyklotrasy/Cyklostezka_ohre.htm

⁸⁵ MARTÍNEK, Jaroslav a Miroslav LANDA. *Aktualizace Strategie rozvoje cykloturistiky a cyklodopravy v Karlovarském kraji* [online]. Duben 2010 [cit. 2012-07-01]. Dostupné z: <http://www.kr-karlovarsky.cz/NR/rdonlyres/AE4DFF39-A372-4579-A412-95127DB80B6D/0/StrategieCyklo2010.pdf>

Karlovarského kraje i na příhraničních linkách. Pro podporu turistiky, sportu, marketingu a cestovního ruchu kraj vydává turistické mapy a průvodce a vytvořil i nové internetové stránky. Do budoucna se připravuje další rozvoj cyklostezek po celém území Karlovarského kraje a tím i přínos z hlediska návštěvnosti.

Cyklotrasy v Karlovarském kraji:

Karlovarsko (108 km)

2000 Pernink – N.Hamry – Rolava 21 km

2009 Karlovy Vary – Nejdek – Potůčky 35 km

2012 Vintřov – Nová Role 11 km

2016 Locket,rozc. – Hory – Nová Role 13 km

2017 Sokolov – H.Slavkov – K.Vary 28 km

Mariánskolázeňsko (219 km)

2023 Mohelno – Dolní Žandov – Hotní Lazy 22 km

2135 Slatina (Bavorsko) – Prameny – Krásno 36 km

2136 Kynšperk – Lazy – Kladská 23 km

2137 Mariánské Lázně – Slatina – Mohelno 24 km

2138 Mariánské Lázně, Krakonoš – Vlkovice – Buchtál (PL) 11 km

2139 Mariánské Lázně, Krakonoš – Nimrod – Prameny 11 km

2140 Mariánské Lázně – Potok Rota 9 km

2142 Mariánské Lázně – Kladská 7 km

2201 Panská rozhledna – Zadní Chodov (PL) 8 km

2208 Hanov (PL) – Křepkovice – Bezdržice (PL) 21 km

2212 Klášter Teplá – Hanov (PL) 7 km

2253 Mariánské Lázně – Kynžvart,žst. 11 km

2254 Mariánské Lázně – Vysoké Sedlo – H.Lazy 10 km

2257 Podhora v.n. – Hájovna 4 km

2284 Mariánské Lázně – Služetín – Poutnov 15 km⁸⁶

⁸⁶ CYKLOPORTÁL. [online]. [cit. 2012-03-01]. Dostupné z: http://www.kr-karlovarsky.cz/Cyklo/cyklotrasy/popisy_ML/Marianskolazensko.htm

ZÁVĚR

Západočeské lázně mají velký potenciál pro další vývoj cestovního ruchu. Návštěvník využije v Karlovarském kraji nespočet atraktivit, kulturně-historických památek a společenského programu. Výhodou je i turistické a sportovní vyžití v okolí Krušných hor či Slavkovského lesa. Hlavním cílem návštěvníků západočeských měst je především lázeňství, které skýtá mnohaletou tradici a využívá kvalitních léčivých zdrojů. Návštěvníci vyhledávají odpočinek, regeneraci a účinnou léčbu, která přispívá k rozvoji zdravotního cestovního ruchu. V posledních letech se zvyšuje návštěvnost samoplátců, kteří mají zájem o lázeňský pobyt ve formě wellness produktu. Wellness přispívá k celkovému zlepšení jak fyzické tak duševní kondice. Pomáhá člověku vyrovnat se stresové zátěži a depresím. Zdravému člověku napomáhá wellness k prevenci působení vnějších vlivů a podpoře zdraví. V dnešní době je mnoho lidí vyčerpaných jak po psychické tak fyzické stránce a zájem o wellness stoupá.

Pokud dojde ke změně zákona ze strany Ministerstva zdravotnictví, lidé budou využívat formu wellness stále častěji. Především se o tento produkt začnou zajímat i lidé, kteří nebudou mít dostatečné finance na kompletní lázeňský pobyt a zvolí alternativu kratšího pobytu. Tím dojde také k sníženému počtu přenocování. V budoucnu by to znamenalo velké změny i pro lázeňská zařízení a ekonomiku regionu. V lázeňském západočeském trojúhelníku je široká nabídka léčebných procedur a možností sportovního a kulturně-spoločenského vyžití. Západočeské lázně jsou vyhledávány zahraniční klientelou především ruských a německých návštěvníků. Nominace a následné zařazení na Seznam světového dědictví UNESCO by zvýšilo počet návštěvníků a zájem o destinaci i u jiných světových zemí.

Lázeňství v Karlovarském kraji je součástí cestovního ruchu a právě kraj by měl usilovat o další podporu a rozvoj kvalitních služeb, ubytovacích zařízení a tvorbou nových aktivit a alternativ v trávení volného času. Karlovarský kraj by se neměl zaměřovat pouze na lázeňství ale i na podporu domácího cestovního ruchu. Z příložených tabulek vyplývá, že Karlovarský

kraj patří k nejméně navštěvovaným z hlediska domácího cestovního ruchu. Měl by se proto zaměřit na vývoj a využití svých dispozic pro cestovní ruch. Přilákat zákazníka za cílem sportovního vyžití na horách během zimní sezóny a v letní sezóně směřovat své cíle pro různé formy turistiky jako je pěší, horská, agroturistika či cykloturistika. Západočeská lázeňská města jsou méně přístupná pro návštěvníka vysokou cenou ubytovacích zařízení a stále se vyvíjející infrastrukturou komunikace R6.

I přesto patří Karlovarský kraj k nejnavštěvovanějším krajům v České republice. Nejvíce je navštěvován v období pořádání Mezinárodního filmového festivalu a další podobná mezinárodní společenská akce by jistě prospěla rozvoji kraje po stránce kulturní, cestovního ruchu a lázeňství. Západočeský lázeňský trojúhelník je lákadlem pro všechny druhy návštěvníků a udržuje krok se zahraniční klientelou na světové úrovni.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

AUGUSTIN, Milan. et al. *Karlovy Vary: Světové lázně*. Karlovy Vary: promenáda v.o.s., 2001, 38 s. ISBN 80-86092-22-4.

BROŽ Karel, Eva DOUCHOVÁ, Jana HORVÁTHOVÁ a Marian MACKOVIČ. *Františkovy Lázně*. Františkovy Lázně: Město Františkovy Lázně, 2011, 152 s.

BURACHOVIČ Stanislav, WIESER Stanislav. *Encyklopedie lázní a léčivých pramenů v Čechách na Moravě a ve Slezsku*. 1. Praha: Libri, 2001, 456 s. ISBN – 80-7277-048-9

BURACHOVIČ, Stanislav. *Karlovy Vary: Nejslavnější české lázně*. Praha: Knihcentrum, s.r.o., 1998, 93 s. ISBN 80-86054-32-2.

BURACHOVIČ, Stanislav. *Karlovarsko*. Praha: DEBORA, s.r.o., 1994, 137 s. ISBN 80-85923-03-3.

CATHALA, Hana. *Wellness: od vnějšího pohybu k vnitřnímu klidu*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2007, 168 s. ISBN 978-80-247-2323-5.

DROBNÁ, Daniela a Eva MORÁVKOVÁ. *Cestovní ruch: pro střední školy a pro veřejnost*. Praha: Fortuna, 2004. 205 s. ISBN 80-7168-901-7.

CHOVANEK, Josef. *Československé přírodní léčebné lázně a přírodní léčivé zdroje*. Praha: Vydavatelství obchodu, 1966. 100 s.

JANOŠKA, Martin. *Minerální prameny v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. 1 vydání. Praha: Academia, 2011. 495 s. ISBN 978-80-200-1615-7.

JANOŠKOVÁ, Jaroslava. *Lázeňský trojúhelník*. Praha: GeoBohemia, s.r.o., 2012. České regiony. 64 s. ISBN 978-80-254-1054-8.

KUČERA, Jaroslav a Marie HOMOLOVÁ. *Západočeské lázně*. 1. vyd. Praha: Beta-Dobrovský, 2006, 205 s. ISBN 80-7306-263-1.

NOVOTNÝ, Lukáš. *Karlovy Vary*. 1. vydání. Praha: Paseka, 2007, ISBN 978-80-7185-798-3

PETRŮ, Zdenka. *Základy ekonomiky cestovního ruchu*. 2., upravené vydání. Praha: IDEA SERVIS, 2007, 124 s. ISBN 978-80-85970-55-5.

SOUKUP, Vladimír a Petr DAVID. *Skvosty lázní*. Praha: Euromedia Group, k. s. - Knižní klub, 2005, 207 s. ISBN 80-242-1524-1.

ŠOLC, Pavel. *Karlovarská lázeňská léčba a medicína na přelomu 20. a 21. století*. 1. vyd. Praha: Galén, 2000. 95 s. ISBN-80-7262-046-0

ŠVANDRLÍK, Richard. *Mariánské Lázně krok za krokem & Klášter Teplá*. 1. vyd. Karlovy Vary: Promenáda v.o.s., 1996. 124 s.

WAGNER, Jaroslav a Karel KIBIC. *Krajem západočeských lázní*. 1. vyd. Praha: Orbis, 1974. 286 s.

ZEMAN, Lubomír, Karel KUČA a Věra KUČOVÁ. *Západočeský lázeňský trojúhelník: Západočeské lázně vybrané k nominaci na zápis do Seznamu světového dědictví UNESCO*. Karlovy Vary, 2008. 119 s. ISBN 978-80-87104-30-9

ELEKTRONICKÁ MÉDIA A WEBOVÉ STRÁNKY

Aquaforum ve Františkových Lázních [online]. [cit. 2012-24-02]. Dostupné z: <http://www.frantiskovylazne.cz/cs/aquaforum/>

BLÁHA, Eduard. [online]. [cit. 2012-03-04]. Dostupné z: <http://www.lecebne-lazne.cz/cs>

BUSINESSINFO. *Praha a Karlovarský kraj patřily v říjnu mezi nejvyhledávanější turistické destinace* [online]. 29.11.2011 [cit. 2012-08-02]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/listopad-2011/praha-a-kv-kraj-nejvyhledavanejsi-rijen/1001959/62594/?rtc=2>

CYKLOPORTÁL KARLOVARSKÉHO KRAJE. *Národní cyklotrasa č. 6 (204) po cyklostezce Ohře* [online]. [cit. 2012-26-02]. Dostupné z: http://www.kr-karlovarsky.cz/Cyklo/cyklotrasy/Cyklostezka_ohre.htm

CYKLOPORTÁL KARLOVARSKÉHO KRAJE. [online]. [cit. 2012-03-01]. Dostupné z: http://www.kr-karlovarsky.cz/Cyklo/cyklotrasy/popisy_ML/Marianskolazensko.htm

CZECHTOURISM. *Lázeňský katalog* [online]. [cit. 2012-26-02]. Dostupné z: <http://www.owa.czechtourism.cz/lazenstvi/lazensky-katalog/>

CZECHTOURISM. *Lázeňství* [online]. 2005-2012 [cit. 2012-25-02]. Dostupné z: <http://www.czechtourism.cz/mark-komunikace/lazenstvi-1/>

Experti zahájili v Karlových Varech jednání o vstupu do UNESCO [online]. [cit. 2012-01-03]. Dostupné z: <http://www.mmkv.cz/index.asp?menu=1&record=20434>

E-VSUDYBYL [online]. 2009 [cit. 2012-18-02]. Dostupné z: <http://www.e-vsudybyl.cz/clanky/vladka-prihodova-sefkucharkou-grandhotelu-pupp-2410.html>

Golf Pass 2010: Průvodce po golfových hřištích západních Čech [online]. [cit. 2012-20-02]. Dostupné z: <http://www.golf-pass.cz/>

INFOCENTRUM KARLOVY VARY. *Rozhledny a vyhlídky* [online]. [cit. 2012-01-02]. Dostupné z: <http://www.karlovyvary.cz/cz/rozhledny-vyhličky>

INFOCENTRUM MĚSTA KARLOVY VARY. [online]. [cit. 2012-09-01]. Dostupné z: http://www.karlovyvary.cz/administrace/soubory_ke_stazeni/1316774687_cz_pocty_navstevniku_lazenskych_ubytovacich_zarizeni_v_kv_2011.pdf

JUŠKOVÁ, Kamila. Lázně bojují o klienty a lákají na slevy. *Lidové noviny* [online]. 21. října 2011 [cit. 2011-10-12]. Dostupné z: http://byznys.lidovky.cz/lazne-bojuji-o-klienty-a-lakaji-na-slevy-fcq-/firmy-trhy.asp?c=A111018_152013_firmy-trhy_apa

Karlovarský symfonický orchestr [online]. [cit. 2012-15-03]. Dostupné z: http://kso.kso.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=46&Itemid=50&lang=cs

Lázeňská léčba a wellness [online]. Karlovy Vary [cit. 2011-16-12]. Dostupné z: <http://www.karlovyvary.cz/cz/lazenska-lecba-wellness>

Lázeňská péče a péče v ozdravovnách a odborných dětských léčebnách [online]. [cit. 2012-28-02]. Dostupné z: http://archiv.vzp.cz/www.vzp.cz/cms/internet/cz/Klienti/Lazne/index.html#jak_é_poplatky

Lázeňství a prameny [online]. [cit. 2012-05-01]. Dostupné z: <http://www.karlovyvary.cz/cz/lazenstvi-prameny>

LÉČEBNÉ LÁZNĚ JÁCHYMOV. *Čím léčíme* [online]. [cit. 2012-15-02]. Dostupné z: <http://www.laznejachymov.cz/o-laznich/cim-lecime/>

Léčivé zdroje [online]. [cit. 2012-23-02]. Dostupné z:
<http://www.laznejachymov.cz/lazenske-programy/lecive-zdroje/>

Letiště Karlovy Vary [online]. 2012 [cit. 2012-02-03]. Dostupné z:
<http://www.airport-k-vary.cz/cs/>

MACH, Vladimír. Františkovy Lázně. *Zdravotnické noviny* [online]. © 2007-2011 [cit. 2012-28-02]. Dostupné z: <http://www.zdn.cz/clanek/priloha-lekarske-listy/frantiskovy-lazne-155700>

MARIÁNSKÉ LÁZNĚ. *Zpívající fontána* [online]. [cit. 2012-02-03]. Dostupné z: <http://www.marianskelazne.cz/cs/zpivajici-fontana/>

MARTÍNEK, Jaroslav a Miroslav LANDA. *Aktualizace Strategie rozvoje cykloturistiky a cyklodopravy v Karlovarském kraji* [online]. Duben 2010 [cit. 2012-07-01]. Dostupné z: <http://www.kr-karlovarsky.cz/NR/rdonlyres/AE4DFF39-A372-4579-A412-95127DB80B6D/0/StrategieCyklo2010.pdf>

MAURER, Pavel. *Maurerův výběr* [online]. [cit. 2012-03-03]. Dostupné z:
<http://www.grandrestaurant.cz/top-100>

Oficiální jednotná klasifikace ubytovacích zařízení v České republice [online]. 2010-2012 [cit. 2012-11-03].

PERKNEROVÁ, Kateřina. *Deník.cz* [online]. [cit. 2012-04-01]. Dostupné z:
http://www.denik.cz/z_domova/prezident-lazenskeho-svazu-blaha-reforma-20110916.html

PLECHATÁ, Jana. Z Unie přitečou do Varů miliony, upraví za ně okolí Svatého Linharta. *IDNES.CZ* [online]. 14. února 2012 [cit. 2012-19-02]. Dostupné z: http://vary.idnes.cz/z-unie-pritecou-do-kraje-miliony-upravi-za-ne-okoli-svateho-linharta-1g7-/vary-zpravy.aspx?c=A120214_103356_vary-zpravy_sou

Portál veřejné správy České republiky [online]. [cit. 2012-11-03]. Dostupné z:
http://portal.gov.cz/wps/portal/_s.155/701/.cmd/ad/.c/313/.ce/10821/.p/8411/_s.155/701?PC_8411_number1=164&PC_8411_l=164/2001&PC_8411_ps=10#10821

Průvodce lázeňského hosta [online]. [cit. 2012-03-04]. Dostupné z: http://www.imperial-group.cz/administrace/soubory_ke_stazeni/1266998662_cz_pruvodce_hosta_cj.pdf

Sdružení Medispa [online]. 2008 [cit. 2012-28-02]. Dostupné z: <http://www.medispa.cz/cz/o-sdruzeni-medispa>

Soupis minerálních pramenů [online]. ©2011, [cit. 2012-03-01]. Dostupné z: [dostupné z: http://www.marianskelazne.cz/cs/soupis-mineralnich-pramenu/](http://www.marianskelazne.cz/cs/soupis-mineralnich-pramenu/)

ŠVANDRLÍK, Richard. Mariánské Lázně úvodem. In: *Hamelika: Historie Mariánských Lázní a okolí* [online]. 27. února 2012 [cit. 2012-03-01]. Dostupné z: <http://www.hamelika.cz/uvod.htm>

TURISTICKÝ PORTÁL KARLOVARSKÉHO KRAJE. *Indikace k lázeňské péči* [online]. [cit. 2012-19-02]. Dostupné z: <http://cestovani.kr-karlovarsky.cz/cz/pronavstevniky/Lazenstvi/lazenstvialazenskamista/MarianskeLazne/Stranky/Indikaceklazenskepeci.aspx>

TURISTICKÝ PORTÁL KARLOVARSKÉHO KRAJE. *Lázeňská péče* [online]. [cit. 2012-10-02]. Dostupné z: <http://cestovani.kr-karlovarsky.cz/cz/pronavstevniky/Lazenstvi/lazenstvialazenskamista/Stranky/Lazenskeapece.aspx>

TURISTICKÝ PORTÁL KARLOVARSKÉHO KRAJE. *Lázně Kynžvart* [online]. [cit. 2012-18-02]. Dostupné z: <http://cestovani.kr-karlovarsky.cz/cz/pronavstevniky/Lazenstvi/lazenstvialazenskamista/LazneKynzvalt/Stranky/default.aspx>

TURISTICKÝ PORTÁL KARLOVARSKÉHO KRAJE. *Přírodní rezervace CHKO* [online]. [cit. 2012-21-02]. Dostupné z: <http://cestovani.kr-karlovarsky.cz/cz/pronavstevniky/Priroda/Stranky/RezervaceCHKO.aspx>

TURISTICKÝ PORTÁL KARLOVARSKÉHO KRAJE. *Základní léčebné procedury a zdravotní výkony v Mariánských Lázních* [online]. [cit. 2012-19-02]. Dostupné z: <http://cestovani.kr-karlovarsky.cz/cz/pronavstevniky/Lazenstvi/lazenstvialazenskamista/MarianskeLazne/Stranky/Zakladnilecebnepro>

Wellness hotely Západní Čechy [online]. [cit. 2012-10-01]. Dostupné z: <http://lazne.relaxos.cz/-Hotely-zapadni-cechy-a60-6.cc3.51-cz.htm#ixzz1mvaxxQEg>

Zábava a gastronomie [online]. [cit. 2012-16-02]. Dostupné z: http://www.marianske-lazne.info/cz/zabava_a_gastronomie

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI a KARLOVARSKÝ KRAJ.
Program rozvoje cestovního ruchu a lázeňství v Karlovarském kraji 2007-2013
[online]. [cit. 2012-15-01]. Dostupné z: <http://www.kr-karlovarsky.cz/NR/rdonlyres/C0F0394B-B6CB-419B-98B4-A320137961A2/0/PRCR20072013.pdf>

ZEMAN, Lubomír. Západočeský lázeňský trojúhelník na cestě za světovým uznáním. *Karlovarské radniční listy* [online]. Karlovy Vary, 2008, XIII, č. 5 [cit. 2012-11-01]. Dostupné z: http://www.mmkv.cz/data/USR_096_DEFAULT/RL_08_Kveten_web.pdf

SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ

Seznam obrázků

Obrázek 1: Vřídlo.....	18
Obrázek 2: Zpívající fontána.....	36

Seznam grafů

Graf 1: Přenocování hostů v hromadných ubytovacích zařízeních..	40
---	----

Seznam tabulek

Tab. 1: Mariánskolázeňské prameny.....	26
Tab. 2: Karlovarské prameny.....	28
Tab. 3: Františkolázeňské prameny.....	29
Tab. 4: Počet zahraničních hostů v Karlových Varech.....	31
Tab. 5: Hotely v Karlových Varech.....	38
Tab. 6: Hotely v Mariánských Lázních.....	39
Tab. 7: Hotely ve Františkových Lázních	39

SEZNAM PŘÍLOH

PŘÍLOHA A – MAPA, GRAFY A TABULKY	I-IV
PŘÍLOHA B – MARKETINGOVÁ MYŠLENKOVÁ MAPA KARLOVÝCH VARŮ	V

PŘÍLOHY

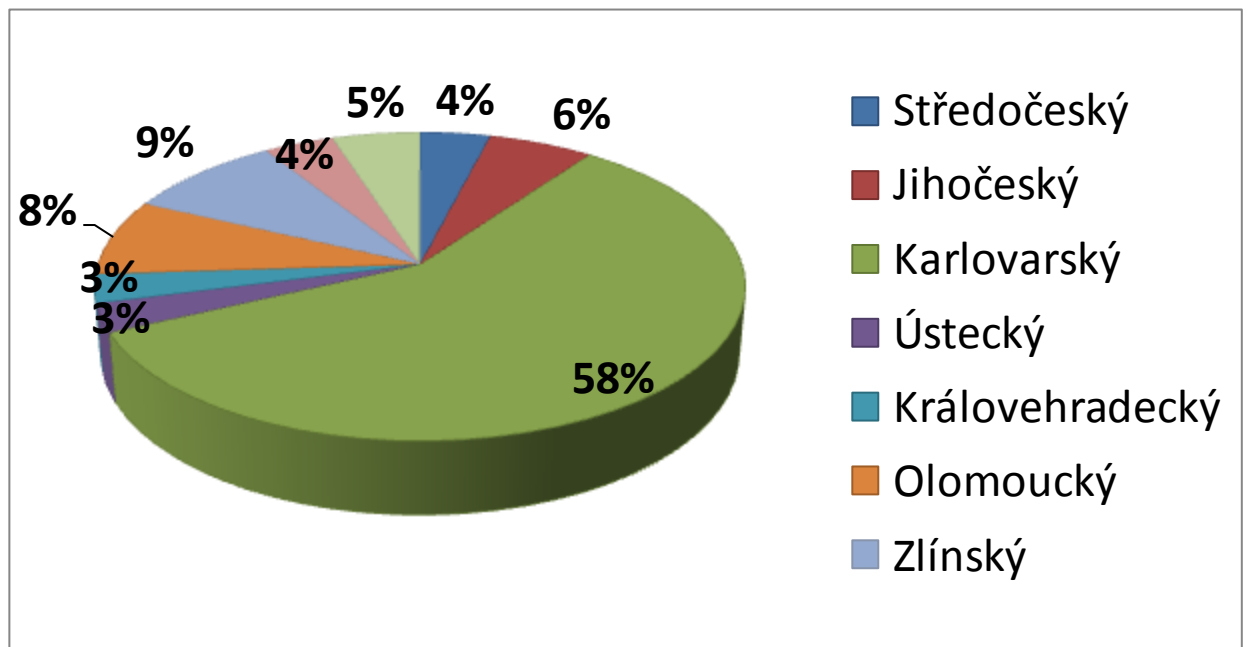
Příloha A – Mapa, grafy a tabulky

Mapa západočeských lázní

Zdroj: <http://www.sfagnum.cz/www/script/main.php?ac=stranka&id=2&menu=2>

Porovnání počtu hostů v lázeňských ubytovacích zřízeních v ČR z hlediska krajů.

Zdroj: Autorka, dostupné z:

http://www.czechtourism.cz/files/lazenstvi/lazenske_statistiky/03_03_11_2010_hoste_v_laz_ubyt_zar_dle_kraju.pdf

Vybrané údaje za Karlovarský kraj – cestovní ruch.

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Hromadná ubytovací zařízení celkem	423	423	429	427	417	400	387
V tom hotely ***** a ****	47	57	56	59	70	82	84
Ostatní hotely a penziony	237	233	243	245	229	213	206
Ostatní hromadná ubytovací zařízení	139	133	130	123	118	105	97
Pokoje celkem	12 742	13 839	14 034	13 874	14 267	14 299	13 850
Lůžka celkem	26 609	28 607	28 874	28 586	29 425	29 149	28 095
Průměrná cena za ubytování (Kč)	538	593	609	579	.	.	.
V hotelu ***** a ****	1 379	1 482	1 553	1 392	.	.	.
V ostatních hotelech a penzionech	494	503	521	497	.	.	.
V ostatních hromadných ubytovacích zařízeních	327	371	367	352	.	.	.
Hosté	563 709	589 838	669 905	679 102	679 996	666 094	670 457
Z toho nerezidenti	386 371	405 969	479 742	472 635	475 277	456 726	458 499
Přenocování	3 801 377	3 792 155	4 325 281	4 381 614	4 451 001	4 189 554	4 219 001
Z toho nerezidenti	2 533 172	2 619 054	3 154 658	3 158 384	3 316 702	3 040 195	3 063 977

Zdroj: Autorka, dostupné z: http://www.kvary.czso.cz/x/krajedata.nsf/oblast2/cestovni_ruch-xk

Zahraniční a tuzemští hosté s léčením v Karlových Varech.

ROK	CELKEM	ZAHRANIČNÍ	TUZEMŠTÍ
2005	73 829	63 192	10 637
2006	75 651	68 955	6 696
2007	94 112	83 071	11 041
2008	111 469	99 524	11 945
2009	75 352	65 786	9 566
2010	79 387	73 272	6 115

Zdroj: Autorka, dostupné z:

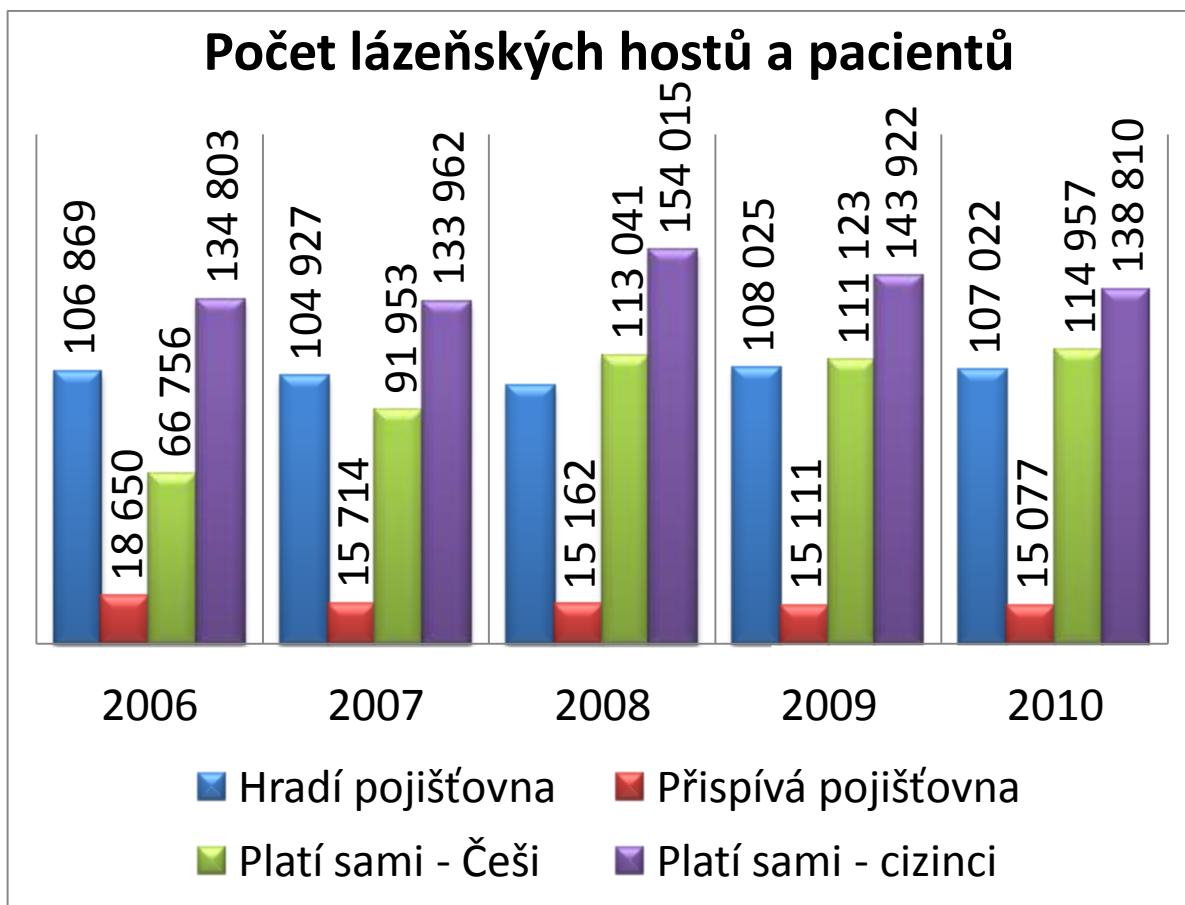
http://www.karlovyvary.cz/administrace/soubory_ke_stazeni/1300717039_cz_statistika_navstevnosti_kv_2010.pdf

Zahraniční hosté v lázeňských ubytovacích zařízeních podle zemí.

	Počet hostů v r. 2010	Průměrná doba pobytu ve dnech	Počet přenocování
Hosté celkem	675 715	11,1	6 852 878
Rezidenti	359 237	12,5	4 124 583
Zahraniční hosté celkem	316 478	9,6	2 728 295
Německo	172 121	9,2	1 406 415
Rusko	63 976	13,5	802 588
Ostatní asijské země	21 438	7,4	136 610
Izrael	6 717	11,9	73 424
Ukrajina	6 662	13,1	80 804

Zdroj: Autorka, dostupné z: CzechTourism, <http://www.czechtourism.cz/lazenstvi/lazenske-statistiky/>

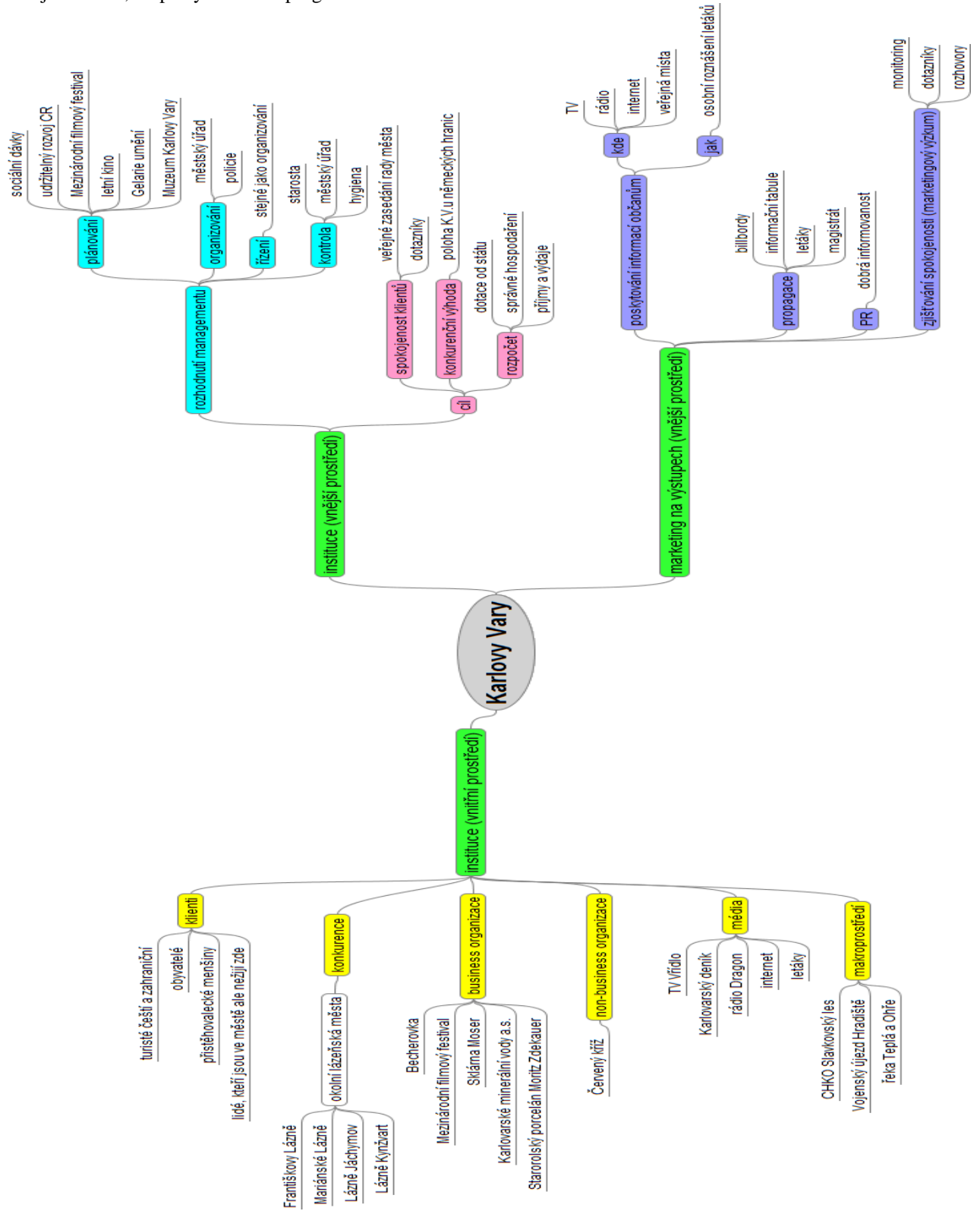
Počet lázeňských hostů a pacientů v lázeňských zařízeních v České republice od r. 2006-2010.

Zdroj: Autorka, dostupné z: ÚZIS

Příloha B: Marketingová myšlenková mapa Karlových Varů

Zdroj: Autorka, mapa vytvořena v programu Free Mind

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Michaela Mertová

Obor: Management cestovního ruchu

Forma studia: Prezenční

Název práce: Západočeské lázně jako destinace cestovního ruchu

Rok: 2012

Počet stran textu bez příloh: 48

Celkový počet stran příloh: 5

Počet titulů české literatury a pramenů: 18

Počet titulů zahraniční literatury a pramenů: 0

Počet internetových zdrojů: 41

Vedoucí práce: Doc. PhDr. Václav Horčíčka Ph.D.